

8°
INDO-CHINOIS

622
(1A)

三國演義

TAM QUỐC DIỄN NGHĨA

NGƯỜI DỊCH :

Nguyễn-an-Cu

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 9748

TÍN-ĐỨC THƯ-XÁ XUẤT BẢN

37, rue Sabourain, Saigon

(Bản này của ông Đinh-thái-Sơn đã bán đứt cho bản-xá)

In lần thứ ba

CẤM IN TRÙNG

Cuốn nào không có dấu riêng của nhà xuất bản là đồ gian.

SAIGON

IMPRIMERIE DU CENTRE

68-70, Rue Pellerin

1928

(C)

622

J. Faucher

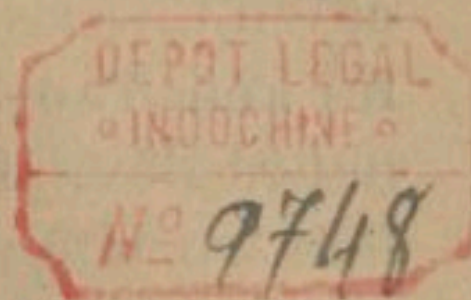
1840

1840

TAM QUỐC DIỄN NGHĨA

CUỐN THỨ MƯỜI BỐN

Nói về em Chung-Do là Chung-Tấn ngăn giữ phía Tây-môn, ước chừng canh ba, bỗng đâu cửa thành lửa dậy, Chung-Tấn lật đật đến cứu, thì bên thành xông ra một tướng hươi đao giục ngựa mà nạt lớn rằng : « Bàng-Được ở đây ? » Chung-tấn trở tay chẳng kịp, bị Bàng-Được một đao, liền té nhào xuống ngựa, giết tan quân - sĩ phá cửa cho Mã-Siêu, Hàng-Toại dẫn binh vào. Chung-Do mở cửa Đông-môn mà chạy, Mã-Siêu, Hàng-Toại lấy đặng thành rồi khao thưởng ba quân. Chung - Do lui về giữ Đồng-quang, sai quân phi báo với Tào - Tháo. Tào - Tháo nghe mất Trường-an rồi, thì chẳng dám nghị đến việc đi đánh phía Nam nữa, bèn kêu Tào-Hồng, Từ - Quảng mà khiến dẫn một muôn binh mã, đi trước ra thế cho Chung-Do mà giữ Đồng-quang, như trong mười ngày mà quang ải mất thì ta chém. Bẵng ngoài mười ngày thì chẳng cang chi đến hai người, còn ta lãnh đại binh mã tới sau. » Hai người lãnh tướng lĩnh rồi, nội đêm ấy kéo binh ra đi. Tào-Nhơn Càng Tào-tháo rằng : « Tào-Hồng nóng nảy, tôi e hư việc. » Tào-Tháo nói : « Ta với người áp đưa lương thảo, rồi sẽ theo sau tiếp ứng. »

Tào-Hồng và Từ-Quảng đến Đồng-giang thế cho Chung-Do mà giữ Đồng-quang. Từ ấy cứ cố thủ mà không ra đánh. Mã-Siêu đem binh đến trước ải, dẫn hết tổ tiên ba đời của họ Tào mà chửi mắng. Tào-Hồng cả giận, ý muốn dẫn binh ra đánh. Từ-Quảng cang rằng : « Ấy là Mã-Siêu muốn khích Tướng-quân đó, chẳng nên ra đánh, đợi binh Thừa-tướng đến đây sẽ hay. » Binh Mã - Siêu ngày đêm thay phiên mà chửi mắng hoài. Tào - Hồng cứ muốn ra đánh, Từ-Quảng cũng cứ cang trở hết sức. Ng y thứ Tào-Hồng ở trên thành ngó xuống thấy binh Tây - lương đều

bỏ ngựa mà đến trước thành, kẻ ngồi người nằm trên cỏ mà ngủ. Tào-Hồng dạy điếm binh mã ba ngàn mở ải kéo ra, binh Tây-lương quăng thương bỏ ngựa mà chạy dài. Tào-Hồng rượt nà theo. Lúc ấy Từ-Quảng ở trong thành đương điếm soát xe lương, nghe Tào-Hồng ra thành giao chiến thì cả kinh, liền dẫn binh ở sau mà tiếp theo, miệng thì kêu Tào-Hồng mà trở lại. Bỗng nghe sau lưng tiếng hét cả dậy, Mã-Đại dẫn quân ào đến. Tào-Hồng, Từ-Quảng liền trở ngựa lại, xãy nghe một hồi trống vang dậy, phía sau núi, hai đạo xông ra, bên tả Mã-Siêu, bên hữu Bàng-Đước, đánh nhau một trận, Tào-Hồng ngăn trở chẳng lại, binh chết hết nửa. Hồng xông khỏi trùng vây chạy riết về ải, binh Tây lương ở sau rượt đến, bọn Tào-Hồng bỏ ải chạy dài, Bàng-Đước rượt khỏi Đồng-quang, gặp binh Tào-Nhơn cứu bọn Tào-Hồng khỏi chết. Mã-Siêu tiếp Bàng-Đước vào ải. Tào-Hồng mất Đồng-quang rồi, chạy về ra mắt Tào-Tháo. Tào-Tháo nói: « Ta hạn cho người mười ngày, nay có chín ngày sao để mất Đồng-quang đi? » Tào-Hồng thưa rằng: « Binh Tây-lương nhọc mạt nhiều điều, lại tôi thấy binh nó bơ thờ, nên mới thừa thế đuổi theo, chẳng dè bị nhằm gian kế. » Tào-Tháo nói: « Tào-Hồng tuổi nhỏ nóng nảy, còn Từ-Quảng lẽ phải hiểu việc ấy chớ? » Từ-Quảng thưa rằng: « Tôi cang hết sức va chẳng nghe, ngày ấy tôi đang ở trong thành tra điếm xe lương, đến lúc hay dặng thì Tiểu-trương-quân đã dẫn binh ra thành rồi, tôi sợ sơ thối, phải theo tiếp ứng, nên mới trúng kế. » Tào-Tháo cả giận, truyền chém Tào-Hồng. Các quan xin khỏi. Tào-Hồng chịu tội lui ra. Tào-Tháo tấn binh thẳng đến Đồng-quang. Tào-Nhơn thưa rằng: « Phải lập trại trước cho xong, rồi sau sẽ đánh, thì cũng chẳng muộn chi. » Tào-Tháo truyền đi dõn cây cất trại phân làm ba trại: trại tả Tào-Nhơn, trại hữu Hạ-hầu-Huyền, còn Tào-Tháo thì ở trại giữa. Ngày thứ Tào-Tháo dẫn hết tướng-sĩ ba trại thẳng đến quang ải. Vừa gặp binh mã Tây-lương, hai bên đều bày trận thế, Tào-Tháo ra ngựa đứng nơi dưới cờ mà xem binh mã Tây-lương, ngó thấy binh binh mạnh mẽ, tướng tướng anh hùng, lại thấy Mã-Siêu mặt như giò phấn, môi tựa thoa son, lưng eo vai rộng, tiếng hùm sức

manh, bào trắng giáp bạc, tay cầm trường thương, đứng nơi trước trận, đầu trên thì có Bàng-Được, đầu dưới thì có Mã-Đại. Tào-Tháo thấy vậy, lấy làm lạ mà khen thầm, rồi giục ngựa ra nói với Mã-Siêu rằng : « Người là con cháu danh tướng của nhà Hớn, sao lại làm phản như vậy ? » Mã-Siêu trợn mắt nghiêng răng mà mắng rằng : « Tào-tặc khi vua dối chúa, lại giết cha và em của ta, thù ấy chẳng chung đội trời, ta phải bắt sống mà ăn thịt mới đáng. » Nói rồi hươi thương mà xốc tới. Vu-Cấm ở sau lưng Tào-Tháo xông ra tiếp đánh. Hai ngựa giao chiến, đánh đến tám chín hiệp, Vu-Cấm thua chạy, Lý-Thông ra tiếp, ráng sức cự đặng mấy hiệp, bị Mã-Siêu đâm một thương té nhào xuống ngựa. Mã-Siêu, giục binh Tây-lương ào đến một lượt. Binh Tào cả thua. Binh Tây-lương thế mạnh rượt nà. Binh Tào ngăn chống không nổi, Mã-Siêu, Bàng-Được và Mã-Đại dẫn hơn trăm ngoài binh kỵ xông vào trung-quân tìm bắt Tào-Tháo. Tào-Tháo ở trong đám loạn quân, nghe binh Tây-lương kêu lớn rằng : « Hề mặc hồng-bào là Tào-Tháo ! » Tháo liền cỡi hồng-bào mà bỏ. Lại nghe kêu nữa rằng : « Hề râu dài là Tào-Tháo, » Tháo hoảng kinh rút gươm đeo cắt râu. Trong đám quân có người đem việc Tào-Tháo cắt râu, mà cáo với Mã-Siêu. Mã-Siêu lại khiến người truyền rằng : « Đưa râu vắng là Tào-Tháo. » Tháo liền lấy cớ bao cõ lại mà trốn.

Người đời sau có làm thơ rằng :

*Đồng-quang một trận dả bốn đao,
Manh-Đức thất kinh ném cầm bào,
Râu cắt cõ bao dả vỡ mặt,
Mã-Siêu thịnh giá sánh trời cao.*

Lúc Tào-Tháo đang chạy, sau lưng một ngựa rượt theo, day đầu ngó lại thì là Mã-Siêu. Tào-Tháo thất kinh, tả hữu tưởng tả gì thấy Mã-Siêu rượt theo, đều kiếm dằng chạy mất, bỏ Tào-Tháo lại sau, Mã-Siêu kêu lớn rằng : « Tào-Tháo chớ chạy. » Tháo rụng rời làm rớt roi ngựa xuống đất. Mã-Siêu rượt đến vừa gần, hươi thương đâm tới, Tào-Tháo chạy trở vòng theo cây đại thụ mà trốn, Mã-Siêu đâm một thương rất mạnh, trúng nhằm cây đại

thọ, đến lúc rút dặng cây thương ra, thì Tào-Tháo chạy đã xa rồi. Mã-Siêu giục ngựa rước theo, xông bên bờ núi xông ra một tướng hét lên rằng : « Chớ hại chúa ta ! Có Tào-Hồng đây. » Và nói và hươi đao đến cự với Mã-Siêu. Tào-Tháo nhọn đó thoát khỏi. Tào-Hồng đánh với Mã-Siêu đến bốn, năm mươi hiệp, đao phát tán loạn, khí lực đã say. May dẫu Hạ-hầu-Huyền dẫn mấy mươi binh kịp vừa đến. Mã-Siêu có một mình, e bị làm mưu, bèn quày ngựa trở lại, Hạ-hầu-Huyền cũng chẳng theo. Trong lúc Tào-Tháo bị thua, nhờ có Tào-Nhơn liêu thác mà giữ dinh trại, nên binh hao chẳng bao nhiêu, Tào-Tháo vào trướng than rằng : « Phải ta mà giết Tào-Hồng rồi thì hôm nay ắt thác nơi tay Mã-Siêu. » Bèn kêu Tào-Hồng vào mà ban thưởng rất hậu, rồi đó gom nhóm binh thua kiên thủ dinh trại, đào hào sâu, đắp lũy cao, chẳng cho ra đánh. Mã-Siêu mỗi ngày cứ dẫn binh đến trước trại chưởi mắng khiêu chiến. Tào-Tháo dạy quân-sĩ cứ kiên thủ, nếu ai loạn động thì chém. Chư-tướng nói : Binh Tây-lương đều dùng trường thương, vậy thì phải dùng cung tên mà đánh mới xong.» Tào-Tháo nói : «Đánh cùng chẳng đánh đều tại nơi ta, chớ chẳng phải tại giặc, giặc có trường thương mà lại đâm dặng sao ? Các người cứ kiên thủ mà coi, từ nhiên chúng nó phải lui. » Các tướng đều nghị lên với nhau rằng : « Thừa-tướng chinh chiến thuở nay, một mình tới trước, nay mới thua Mã-Siêu một trận, sao đã nhác lắm vậy ? » Cách ít ngày kẻ tể-tác về báo nói : « Mã-Siêu mới dặng thêm muôn binh rông, đến mà trợ chiến, đều là binh mới. » Tào-Tháo nghe cả mắng. Các tướng nói : « Mã-Siêu có binh thêm, sao Thừa-tướng lại mắng ? » Tào-Tháo nói : «Đề ta thắng trận rồi sẽ nói cho các người biết. » Cách ba ngày sau quân lại báo nói : « Trong ải có binh mã thêm, nữa. » Tào-Tháo lại mắng và bày tiệc nơi trong trướng mà khánh hạ. Các tướng đều cười thầm. Tào-Tháo nói : « Các người cười ta không có mưu phá Mã-Siêu, vậy chớ các người có kế chi hay ? » Từ-Quảng thưa rằng : « Nay Thừa-tướng đồn binh nhiều nơi đây, giặc cũng đồn binh trọn bộ nơi trong ải, cách đây chỗ sông phía Tây ắt không phòng bị, nếu có một đạo binh lén qua bến Bồ-phản mà chặn trước dặng về của giặc, rồi Thừa-tướng dẫn binh

chận đánh nơi sông phía Bắc, thì binh giặc hai phía tiếp nhau không dặng, thế ắt thua. » Tào-Tháo nói : « Lời Công-Minh hiệp ý ta lắm. » Bèn khiến Từ-Quảng dẫn bốn ngàn binh rông, đi với Châu-Linh thẳng tới mé sông núp nơi trong góc núi đợi mình dam binh qua sông rồi sẽ hè nhau một lược mà đánh. Từ-Quảng và Châu-Linh lãnh mạng, lên dẫn bốn ngàn binh đi trước. Tào-Tháo lại sai Tào-Hồng đến Bồ-phần mà sắm sửa thuyền bè, khiến Tào-Nhơn giữ trại ; Tào-Tháo bản thân dẫn binh qua sông Vị-hà. Kẻ tế-tác báo cho Mã-Siêu hay. Mã-Siêu nói : « Nay Tào-Tháo chẳng đánh Đồng-quang mà khiến người sắm sửa thuyền bè muốn qua sông phía Bắc, thế muốn chặn phía sau ta, ta phải dẫn một đạo binh đi dài theo mé sông, ngăn giữ bờ phía Bắc. Binh Tào qua sông không dặng, chẳng khỏi hai mươi ngày, Hà-đông lương hết thì binh Tào ắt loạn, rồi đón nơi sông phía Nam mà đánh, thì Tháo ắt bị bắt. » Hàng-Toại nói : « Chẳng nên làm như vậy, há chẳng nghe binh pháp có nói rằng : *Binh bàng độ khả kích*. Đợi binh Tào độ dặng nửa chừng, người chặn nơi bờ phía Nam mà đánh thì binh Tào đều phải chết hết ! » Mã-Siêu nói : « Lời chú rất hay. » Liều sai người đi thám thính, coi Tháo chừng nào độ binh.

Nói về Tào-Tháo sắp binh đã xong, bèn phân làm ba chặn mà qua sông Vị-hà. Lúc binh mới đến bờ sông thì mặt trời mới mọc, Tào-Tháo cho binh vòng qua trước phía Bắc mà lập dinh trại. Tào-Tháo bản thân dẫn quân hộ vệ theo hơn một trăm người, cầm gươm ngồi nơi mé sông mà xem binh qua sông, bỗng có người báo rằng : « Phía sau Bạch-bào Tương-quân đã đến. » Các tướng đều biết là Mã-Siêu, bèn áo xuống thuyền một lược, bên bờ sông quân sĩ đánh nhau xuống thuyền, tiếng la hét dậy, Tào-Tháo còn tỉnh chưa đông, hơi gươm chỉ biểu quân dừng chộn rộn ; bỗng nghe người la ngựa hí, cuộn cuộn kéo đến, dưới thuyền một tướng nhảy thót lên bờ kêu rằng : « Giặc đến rồi xin Thừa-tướng xuống thuyền. » Tào-Tháo xem lại thì là Hứa-Chữ. Tào-Tháo miệng còn nói gượng rằng : « Giặc lại sợ sao ? » Day đầu ngón lại thì Mã-Siêu đã đến cách chừng một trăm bước. Hứa-Chữ phò Tào-Tháo xuống thuyền thì thuyền đã dang khỏi bờ hơn một trượng. Hứa-

Chữ công Tào-Tháo nhảy tuốc xuống thuyền, tướng-sĩ tùy tùng vì lật dật mà rớt xuống nước, đều vói tay lên be thuyền dành leo lên, thuyền nhỏ gần chìm, Hứa-Chữ rút đao chặc nhàu theo be thuyền, quân-sĩ tay đứt rớt xuống sông mà chết, rồi nhắm xuôi theo nước. Chèo riết đi. Hứa-Chữ đứng sau lái thuyền cầm sào mà chống. Tào-Tháo núp dưới chơn Hứa-Chữ Mã-Siêu rước đến bờ sông, thấy thuyền Tào-Tháo ra dặng nửa sông, bèn truyền lệnh những tướng mạnh theo dọc sông mà bắn, tên xuống như mưa, Hứa-Chữ sợ nhắm Tào-Tháo, tay trái lấy yên ngựa mà đỡ, Mã-Siêu tên bắn chẳng sai, những người chèo thuyền đều bị tên mà rớt xuống sông, trong thuyền mấy mươi người đều bị tên mà chết. Thuyền không ai chèo, bị nước chảy đưa vòng quây hoai. Hứa-Chữ ráng sức một tay cầm sào mà chống, một tay cầm yên ngựa mà đỡ tên cho Tào-Tháo. Lúc ấy có quan-huyện lệnh đất Vi-nam tên là Đinh-Phĩ, ở phía trên Nam-sơn, thấy Mã-Siêu theo Tào-Tháo bức lắm, sợ Tào-Tháo bị hại, bèn thả hết trâu ngựa trong trại ra đầy đàng lấp ngõ. Binh Tây-lương xem thấy đều quây trở lại đánh nhau mà bắt, cho nên không cố rước theo. Tào-Tháo như đó mà thoát khỏi. Vừa đến bờ phía Bắc rồi thì nhận chìm chiếc thuyền ấy. Các tướng hay Tào-Tháo lánh nạn dưới sông, chạy đến tiếp cứu, song Tào-Tháo đã lên bờ rồi. Hứa-Chữ mình mang giáp đôi, tên đều găm trên giáp. Các tướng phò Tào-Tháo vào trại, rồi đều lạy mà hỏi thăm. » Tào-Tháo cười rằng : « Thiếu chút nữa ta đã bị tiểu-tặc rồi. » Hứa-Chữ nói : « Nếu chẳng có người thả ngựa trâu mà dụ giặc thì giặc ắt ráng sức mà qua sông rồi. » Tào-Tháo hỏi : « Dụ giặc là ai vậy ? » Có kẻ biết đáp rằng : « Ấy là quan huyện-lệnh đất Vi-nam tên là Đinh-Phĩ đó. » Giáp phúc Đinh-Phĩ vào ra mắt Tào-Tháo. Tào-Tháo tạ ơn rằng : « Nếu chẳng có mưu hay của ông, thì ta bị giặc bắt rồi. » Bèn khiến làm Điền-quân hiệu-húy. Đinh-Phĩ nói : « Giặc tuy đã lui, ngày mai ắt đến, phải lấy kế hay mà cự. » Tào-Tháo nói : « Ta đã dự bị sẵn rồi. »

Rồi đó Tào-Tháo cho các tướng phân nhau đi dài theo mé sông, đắp đờng đồng đạo, mà làm trại tạm ; hễ binh

giặc đến thì trần binh ra nơi ngoài đàng đông đạo, còn trong thì đối dựng sanh kỳ làm kế nghi binh, dọc theo sông thì đào hầm sâu, lại lập trại đối nơi dưới sông, rồi dam binh ra mà dụ địch. Nếu binh giặc đến thì ắt sa hầm, hễ sa hầm thì phải bị bắt. »

Nói về Mã-Siêu, về ra mắt Hàng-Toại mà rằng : « Tôi gần bắt đảng Tào-Tháo, mắc có một tướng công Tháo, nhảy xuống thuyền thoát khỏi, chẳng biết là ai ? » Hàng-Toại nói : « Ta nghe Tào-Tháo có chọn người mạnh mẽ đảng dùng làm thị vệ, gọi rằng : Hồ-vệ-quân, dùng tướng mạnh là Kiên-Vi và Hứa-Chữ làm chức ấy. Kiên-Vi đã thác rồi, nay cứu Tào-Tháo đó chắc là Hứa-Chữ, người ấy có sức mạnh lắm, người đều gọi là *hùm ngáy*. Hễ gặp va chẳng nên khinh đánh. » Mã-Siêu nói : « Tôi cũng nghe danh và đã lâu. » Hàng-Toại nói : « Nay Tào-Tháo độ binh qua sông thì ắt đón phía sau cửa ta, vậy phải đánh đi cho mau, chẳng nên đề va lập nên dinh trại, nếu va lập đảng dinh trại xong rồi, thì khó mà trừ đảng. » Mã-Siêu nói : « Theo ý ngu của cháu thì cứ mà giữ chắc bờ phía Bắc, dựng làm cho va qua sông không đảng ấy là kế thứ nhất. » Hàng-Toại nói : « Cháu giữ trại để chú dẫn binh đi dài theo sông, mà đánh Tào-Tháo, đảng chẳng ? » Mã-Siêu nói : « Tôi cho Bàng-Được theo chú, đảng làm tiên-phương. » Rồi đó Hàng-Toại và Bàng-Được dẫn binh năm muôn mà thẳng tới bờ sông. Tào-Tháo khiến các tướng ra nơi hai bên đàng mà dụ. Bàng-Được dẫn một ngàn binh thiết kỵ, xông đột đến trước, quân đều hét dậy, người ngựa đều sa hết xuống hầm ; Bàng-Được ráng sức nhảy lên khỏi hầm, đứng trên mặt đất giết đảng ít người, đi bộ chém giết, vược khỏi trùng vây. Hàng-Toại lại bị vây, Bàng-Được đi bộ đến cứu, vừa gặp bộ tướng của Tào-Nhơn là Tào-Vĩnh, bị Bàng-Được một đao, chém nhào xuống ngựa, rồi giựt ngựa ấy thót lên, khai đàng huyết lộ cứu Hàng-Toại ra, rồi nhắm phía Đông-nam mà chạy, sau lưng binh Tào rược theo ; Mã-Siêu dẫn binh tiếp ứng, đánh lui binh Tào lại cứu binh mã đảng hơn phân nửa. Đánh đến trời tối mới về, điểm binh mã tướng tá lại thì Trình-Ngạn, Trương-Hoành và hai trăm quân đều bị sa hầm mà thác.

Mã-Siêu thương nghị với Hàng-Toại rằng : « Nếu lần lựa lâu ngày, Tào-Tháo ở bên sông lập dinh trại xong thì khó đánh lắm, chỉ bằng như đêm nay, mà dẫn binh kị đi cướp dinh tạm của va. » Hàng-Toại nói : « Phải chia binh ra sau trước mà tiếp nhau. » Rồi đó Mã-Siêu đi làm tiền bộ, khiến Bàng-Đức Mã-Đại làm hậu ứng. Đêm ấy kéo đi.

Nói về Tào-Tháo thâu binh đồn nơi phía Bắc sông Vị-hà kêu các tướng lại mà rằng : « Khi ta chưa lập trại, giặc ắt đến cướp dinh tạm, phải chia ra bốn phía mai phục, còn trung-quân thì bỏ trống, đợi chừng pháo hiệu nổ lên, binh reo dậy hết, thì trong một hồi trống ắt bắt dặng giặc ấy. » Các tướng y lệnh, phục binh mã xong. Đêm ấy Mã-Siêu lại khiến Thành-Nghị dẫn ba mươi binh kị mà đi thám thính trước ; Thành-Nghị thấy không binh mã, bèn đi thẳng đến trung-quân, binh Tào thấy binh Tây-lương đến, nổi hiệu pháo lên, bốn phía binh phục đều dậy, chỉ vậy dặng có ba mươi binh kị mà thôi. Thành-Nghị lại bị Hạ-hầu-Huyền giết thác, Mã-Siêu Bàng-Đức và Mã-Đại ở sau chia làm ba đạo rần rộ kéo đến.

Ấy là :

*Dầu có phục binh mà chờ giặc,
Há không tướng mạnh dặng giải vây.*

Muốn biết thắng phụ thế nào, và xem hồi sau phân giải.

ĐỆ NGŨ THẬP CỬU HỒI

*Hứa-Chữ cõi áo đánh Mã-Siêu,
A-mang bôi thơ khuấy Hàng-Toại.*

Đêm ấy hồn chiến cho đến trời sáng, hai đảng mới thâu binh. Mã-Siêu đồn binh nơi vàm sông Vị, ngày đêm phân binh mà đánh hai phía. Tào-Tháo ở trong sông Vị-hà, đơm thuyền kết làm ba cái cầu nổi, liên tiếp qua bờ phía Nam, đơm lương thảo xe cộ qua đó dặng có làm thế che đỡ. Mã-Siêu nghe biết, liền dạy quân-sĩ mỗi người đều ôm mỗi bó cỏ khô cùng đồ dẫn hỏa, rồi đi với Hàng-Toại dẫn quân rạng sức kéo đến trước trại nơi chỗ chứa cỏ đồn

lượng mà nổi lửa, binh Tào ngăn đánh chẳng lại bỏ trại mà chạy, xe cộ cầu nổi đều bị cháy rụi. Binh Tây-lương cả thảy, ngăn chặc sông Vị-hà ; Tào-Tháo lập dinh không dặng, đâm lòng lo sợ. Tuân-Nhu nói : « Phải xút cát dưới sông Vị-hà mà đắp thành, thì kiên thủ mới dặng. » Tào-Tháo sai ba muôn binh khiên đất đắp thành. Mã - Siêu lại sai Bàn-Đức, Mả-Đại mỗi người dẫn năm trăm binh qua lại sông đụt, lại thêm đất cát không chắc, đắp lên chài xuống, Tào-Tháo hết kế. Lúc ấy đã rớt tháng chín, khí trời lạnh lẽo, mây tỏa nhật dày, cả ngày không thấy mặt trời. Tào-Tháo ở trong trại lo buồn. Bồng nghe quâu vào nói : « Có một ông già đến xin ra mắt Thừa-tướng. » Tào-Tháo nghe quân báo, liền cho thỉnh vào, thì thấy ông già ấy tóc bạc, vóc tòng, tinh thần tiêu sái, hỏi ra là người ở đất Kinh-triệu, ở ẩn nơi núi Chung-nam-sơn, họ Lâu tên Tử-Bá đạo hiệu là Mộng-mai-cư-sĩ, Tào-Tháo lấy khách lễ mà đãi. Tử-Bá nói : « Thừa - tướng muốn qua sông Vị mà lập dinh, sao chẳng nhưon dịp này mà lập phước đi ? » Tào-Tháo nói : « Đất cát đắp lũy không dặng, Tiên-sanh có kế chi hay, xin chỉ giùm tôi. » Tử-Bá nói : « Thừa-tướng dụng binh như thần, há chẳng biết thời trời sao, nay trọn cả ngày âm vân bủa khắp, gió Bắc thổi lên, nước ắt đông lại, hễ gió thổi rồi thì giục binh, đưa thì khiên đất, đưa thì tưới nước, đắp đến trời sáng thành ấy ắt xong. » Tào-Tháo khen hay, bèn trọng thưởng Tử - Bá, Tử - Bá không lãnh, từ giã ra đi.

Đêm ấy gió bắc nổi lên, Tháo đốc quân khiên đất và tưới nước. Đến chửng trời sáng thì thành ấy đã xong, kẻ tế-tác báo với Mã-Siêu. Mã-Siêu dẫn binh đến, xem thấy cả kinh, nghi rằng thần giúp.

Ngày thứ dẫn đại binh gióng trống kéo đến, Tào-Tháo bồn thân cỡi ngựa ra dinh, lại có Hứa-Chữ theo sau, Tào-Tháo giơ roi mà kêu lớn rằng : « Ta là Mạnh - Đức, một người một ngựa ra đây, thỉnh Mã - Siêu ra cho ta nói chuyện. » Mã-Siêu cỡi ngựa hơi thương xông ra. Tào-Tháo nói : « Người có ý khi ta lập dinh không dặng, nay trong một đêm mà trời giúp ta lập nên, sao người chưa hàng đầu cho sớm ? » Mã-Siêu cả giận, ý muốn xông ra

mà bắt Tào-Tháo. Bỗng thấy sau lưng Tào-Tháo có một người trợn con mắt, tay cầm cang đao gò ngựa mà đứng. Mã-Siêu nghi là Hứa-Chữ, bèn giơ roi mà hỏi rằng : « Ta nghe trong đám quân của ngươi có tên Hồ - hầu, vậy chớ va ở đâu ? » Hứa-Chữ hươi đao nói lớn rằng : « Ta là Hứa-Chữ đây. » (Mắt chớp rạng ngợi oai phương củ củ). Siêu chẳng dám động, gò ngựa trở về. Tào - Tháo cũng dẫn Hứa-Chữ về trại. Hai bên quân sĩ thấy vậy đều lấy làm lạ. Tào-Tháo nói với chúng tướng rằng : « Giặc cũng biết Trọng-khương là Hồ-hầu nữa kia ! » (Từ ấy trong quân đều gọi Hứa-Chữ là Hồ-hầu.) Hứa-Chữ nói : « Ngày mai tôi quyết bắt sống Mã-Siêu. » Tháo nói : « Mã-Siêu mạnh lắm, chớ nên khinh giặc. » Hứa-Chữ nói : « Tôi quyết liều thác mà đánh với nó. » Bèn sai người hạ chiến thư mà nói : « Hồ-hầu muốn đánh xich một với Mã-Siêu nội ngày mai đây. » Mã-Siêu xem chiếu thư rồi thì nổi giận mà rằng : « Sao dám đề ngươi ta lắm vậy kia ? » Bèn phê trả lời lại rằng : « Ta cũng quyết giết hùm ngầy. »

Ngày thứ, hai bên kéo ra, giàng trận xong rồi, Mã-Siêu phân cho Bàng-Được phía hữu, Mã-Đại giữ phía tả, Hàng-Toại giữ trung-quân. Mã-Siêu giục ngựa hươi thương ra đứng trước trận mà kêu lớn rằng : « hùm ngầy ra đây cho mau. » Tào-Tháo dương đứng dưới cờ, ngó ngoái lại nói với Chư-tướng rằng : « Sức mạnh của Mã-Siêu, chẳng thua gì Lữ-Bố. » Nói chưa dứt lời, Hứa-Chữ vỗ ngực hươi đao mà xông ra, Mã-Siêu hươi thương rước đánh. Đánh đặng một trăm hiệp, chẳng phân hơn thua, hai ngựa đều mệt. Hai bên đều trở về vòng bình mà thay ngựa khác ; rồi lại ra trận mà đánh một trăm hiệp nữa. Hứa-Chữ đồ ngầy, chạy về trận mình, côi giáp ở trần lộ gân dầy mình, hươi đao lên ngựa ra đánh với Mã-Siêu. Quân-sĩ hai bên, thấy vậy cả kinh. Đánh đặng ba mươi hiệp nữa, Hứa-Chữ nỗ lực giữ đao mà chặc Mã-Siêu. Siêu né khỏi, rồi cũng đâm Chữ một giáo. Chữ bỏ đao bắt giáo mà cặp vào nách. Hai người ngồi trên ngựa mà đánh cây giáo ấy. Chữ có sức mạnh, hét một tiếng giựt gãy cẳng giáo, mỗi người cầm nửa cây mà đánh nhau với nhau,

Tháo e Hứa-Chữ sơ sẩy, bèn khiến Hạ-hầu-Huyền và Tào-Hồng ra mà tiếp ứng. Bên này Bàng-Được Mã-Đại

thấy vậy cũng xông ra mà đánh nhau một trận, Binh Tào cả loạn, Hứa-Cuĩ bị hai mũi tên nơi cánh tay. Các tướng đều lui vào trại. Mã-Siêu rượt theo đến mè sông. Binh Tào hao hết phân nửa. Tháo khiến kiên bế chớ ra.

Mã-Siêu về đến Vị-khẩu thì nói với Hàng-Toại rằng : « Tôi chưa thấy ai mà mê trận như Hứa-Chữ. Thiệt là hùm ngậy. »

Tào-Tháo liệu biết có thể mà phá Mã-Siêu dặng. Bèn lên khiến Từ-Quáng và Châu-Linh đem binh qua bên kia sông mà lập trại, dặng có làm kế hai đầu đánh ép.

Ngày kia Tháo đứng trên thành thấy Mã-Siêu dẫn vài trăm quân kỵ mà đến trước trại giục ngựa như bay, Tháo xem giây lâu rồi rút ngựa mào quăng xuống đất mà rằng : « Thằng họ Mã không thác thì ta phải chết ! » Hạ-hầu-Huyền nghe nói nổi giận nói lớn rằng : « Thà tôi thác tại chỗ này, sao sao cũng giết dặng thằng họ Mã ! » Bèn đem bốn bộ binh mở cửa trại xông ra mà rước Mã-Siêu, Tháo cảng không dặng, e có sơ sẩy, bèn lật đật lên ngựa tiếp ứng. Mã-Siêu thấy binh Tào đến, bèn đem đội trước làm đội sau, đội sau làm đội trước, lại dựng cây cờ tiên phuông lên. Khi Hạ-hầu-Huyền vừa đến. Mã-Siêu rước đánh. Lúc đang đánh Mã-Siêu ngó thấy Tào-Tháo đứng trong đám quân, bèn bỏ Hạ-hầu-Huyền, xông thẳng đến bắt Tào-Tháo. Tào-Tháo thất kinh, quất ngựa chạy tuốc. Binh Tào cả loạn.

Lúc đang theo, bỗng nghe quân báo nói : « Có một đạo binh Tào đã ở phía Tây mà lập dinh trại rồi. » Mã-Siêu cả kinh, không dám theo nữa, bèn thâu quân về trại mà thương nghị với Hàng-Toại rằng : « Nay Tào-Tháo thừa hư mà độ binh qua sông rồi. binh ta trước sau đều chịu đánh, biết liệu làm sao ? » Lý-Kham nói : « Chi bằng cắt đất mà cầu hòa hai bên đều bãi binh, chờ cho mảng đông qua xuân sẽ tính thể khác. » Hàng-Toại nói : « Lời Lý-Kham nên nghe theo. » Mã-Siêu dự dự chưa quyết. Dương-Thu, Hầu-Huyền đều khuyên cầu hòa. Hàng-Toại khiến Dương-Thu làm sứ đem thư qua trại Tào-Tháo mà nói việc chia đất cầu hòa. Tào-Tháo nói : « Người hãy về, mai ta sẽ cho người trả lời. » Dương-Thu từ tạ lui về. Giả-Hủ ra mắt

Tào-Tháo mà rằng : «Thừa-tướng chủ ý thế nào ? » Tào-Tháo lại hỏi : « Ông liệu làm sao ? » Giã-Hủ nói : «Việc binh không lẽ không đối, phải chịu đối đi, rồi sau sẽ làm kế phản-gián, làm cho Hàng-Toại, Mã-Siêu nghi nhau, thì dễ phá lắm ! » Tào vỗ tay cả mừng mà rằng : « Trong thiên-hạ những người thấy xa, thường hiệp ý nhau, mưu của Văn-Hòa thiệt trúng ý ta lắm. » Bèn khiến người đem thơ trả lời rằng : « Để ta huấn huấn lui binh và trả đất Hà-tây lại cho. » Rồi lại dạy lập cầu nối, làm như ý muốn lui binh.

Mã-Siêu dâng thơ rồi thì nói với Hàng-Toại rằng : « Tào-Tháo tuy đã hứa hòa, song lòng gian khó lường nếu chẳng dự bị e mắc kế va, nay tôi với chú phải thay phiên nhau điều binh, hễ hôm nay chú phía Tào-Tháo, thì tôi phía Từ-Quảng, rồi mai chú phía Tào-Tháo, thì tôi phía Từ-Quảng, rồi mai chú phía Từ-Quảng thì tôi phía Tào-Tháo, chia nhau mà dự bị đặng phòng sự đối. » Hàng-Toại làm y theo kế. Có người đem việc ấy mà báo cho Tào-Tháo hay. Tào-Tháo bèn nói với Giã-Hủ rằng : « Việc ta xong rồi. » Lại hỏi kẻ báo rằng : « Ngày mai, ai phía bên tả ? » Đáp rằng : « Hàng-Toại. »

« Ngày thứ Tào-Tháo dẫn chúng tướng ra dinh, kẻ tả hữu hộ vệ chung quanh. Tào-Tháo cỡi ngựa đứng giữa ; quân-sĩ của Hàng-Toại có nhiều người chưa biết Tào-Tháo nên tranh nhau xông ra mà coi ; Tào-Tháo nói lớn rằng : « Các người muốn coi Tào-Công sao : Ta cũng là người vậy, chớ chẳng phải là bốn mắt hai miệng chi, duy nhiều mưu trí mà thôi. » Quân-sĩ đều có ý sợ. Tào-Tháo lại sai người qua nói với Hàng-Toại rằng : « Thừa-tướng dạy mời Hàng-tướng-quân ra nói chuyện. » Hàng-Toại ra trận thấy Tào-Tháo không cầm đao mang giáp, thì cũng bỏ giáp mặc đồ nhẹ mà xông ra. Hai người kề nhau, đều gò cương lại mà trò chuyện. Tào-Tháo hỏi rằng : « Tôi với cha tướng-quân cũng đồng cỡ một khoa Hiếu-liêm, tôi vẫn dài cũng như chú tôi vậy, nay tôi với ông đều làm quan cũng đã lâu rồi chẳng hay Tướng-quân năm nay tuổi đặng bao nhiêu ? » Hàng-Toại đáp rằng : « Bốn mươi tuổi rồi. » Tào-Tháo nói : « Lúc ở Kinh-sư, đều còn mây

xanh, chẳng dè nay đã dặng nữa đời người, biết bao giờ thiên-hạ bình yên mà hưởng' sự vui chung với nhau dặng ! » Tào-Tháo cứ nhắc việc củ hoai, chẳng hề nói đến việc binh tình. Nói rồi cả cười. Chuyện vảng với nhau hơn trót giờ, rồi từ biệc lui ngựa, ai về trại nấy. Có người đăm việc ấy báo với Mã-Siêu, Mã-Siêu lật đật đến hỏi Hàng-Toại rằng : « Hôm nay Tào-Tháo nói việc chi đó ? » Hàng-Toại đáp rằng : « Va cứ nói những việc lúc ở Kinh-sur. » Mã-Siêu nói : « Lẽ nào va không nói việc binh kia ? » Hàng-Toại nói : « Tào-Tháo không nói, thì ta nói làm chi. » Mã-Siêu hồ nghi, song chẳng nói chi, làm thình ra về.

Tào-Tháo về trại nói với Giã-Hủ rằng : « Ông biết ý tôi lúc nói chuyện nơi trận chằng ? » Giã-Hủ nói : « Ý ấy tuy hay, song chưa đủ rẻ hai người ấy dặng ; tôi có một kế, làm cho Hàng-Toại Mã-Siêu giết nhau. » Tào-Tháo hỏi : « Kế chi ? » Giã-Hủ nói : « Mã-Siêu là một đứa đồng-phu, chẳng biết máy nhiệm chi cả, Thừa-tướng phải viết thư gởi riêng cho Hàng-Toại, trong ấy viết chữ lờ mờ, mấy chỗ yếu hại lại bôi đi sửa lại rồi phong mà gởi cho Hàng-Toại, lại cố ý làm cho Mã-Siêu hay, hề Mã-Siêu hay thì ắt hỏi thơ mà coi, nếu coi thấy mấy chỗ yếu hại đều bôi sửa hết thì ắt nghi là Hàng-Toại sợ va biết việc kín mà bôi sửa như vậy, ấy mới hiệp với cái nghi về lúc nói chuyện giữa trận ; nếu nghi thì ắt sanh loạn, hề loạn rồi thì mình lại lên mà kết liên với tướng bộ hạ của Hàng-Toại, dặng khiến chúng nó hại nhau, như vậy thì trừ Mã-Siêu mới dặng. » Tào-Tháo nói : « Kế ấy rất hay, liền viết một bức thư rồi lựa mấy chỗ gắt bôi đi sửa lại, phong niêm tử tế, rồi sai nhiều người đăm qua trại Hàng-Toại mà đưa rồi trở về liền.

Nói về Tào-Tháo sai nhiều người đăm thơ qua cho Hàng-Toại, rồi quả nhiên có người báo cho Mã-Siêu hay, Mã-Siêu lại càng sanh nghi, tuốc qua dinh Hàng-Toại hỏi thơ mà xem, Hàng-Toại đăm thơ ra, Mã-Siêu lấy thơ xem, thấy có dấu bôi sửa thì hỏi Hàng-Toại rằng : « Thơ này cơ sao bôi sửa hồ đồ dữ vậy ? » Hàng-Toại nói : « Thơ gởi qua như vậy, thiệt chú cũng chẳng biết cơ chi. » Mã-Siêu nói : « Thuở nay có ai gởi thơ lại lấy bòn thảo

mà gọi sao, đây ắt là chủ sự tôi biết rõ, nên mới bôi sữ như vậy ? » Hàng-Toại nói : « Hoặc là Tào-Tháo mắc lật dật nên phong lộn cái bôn thảo mà gọi cho ta chẳng ? » Mã-Siêu nói : « Tôi không tin, Tào - Tháo là người chín chắn, lẽ đâu đi làm lộn sao ? Tôi với chú đồng lòng trừ giặc, chú cứ chi lại sanh hai lòng ? » Hàng - Toại nói : « Nếu cháu không tin lòng chú, thì ngày mai chú ra trận gạt Tào-Tháo ra nói chuyện, cháu ở sau trận nhảy ra đâm va một thương thì xong. » Mã-Siêu nói : « Đặng như vậy thì tôi mới biết chú lòng ngay. » Hai người ước định đã xong.

Ngày thứ Hàng-Toại dẫn Hầu-Tuyền, Lý-Kham, Lương-Hung, Mã-Ngoạn và Dương-Thu ; năm tướng ra trận, Mã-Siêu núp ở sau, Hàng-Toại sai người đến trước trại Tào-Tháo mà kêu lớn lên rằng : « Hàng - tướng quân thỉnh Thừa-tướng ra đây nói chuyện. » Tào - Tháo bèn khiến Tào-Hồng dẫn mấy mươi binh kỵ thẳng ra trước trận ra mắt Hàng-Toại, ngựa cách nhau chừng ít bước, Tào-Hồng ngồi trên ngựa vòng tay mà thưa rằng : « Thừa - tướng kính lời nói với Tướng-quân những chuyện nói hôm qua đó xin chớ di lậu. » Nói rồi quày ngựa trở về.

Mã-Siêu nghe nói như vậy, nổi giận hươi thương giục ngựa xốc tới đâm Hàng-Toại ; năm tướng ngăn đỡ khuyên giải. Về đến trại, Toại nói với Siêu rằng : « Cháu chớ nghi, chú không có lòng độc ác đâu. » Mã-Siêu không tin, giận dữ bỏ đi. Hàng-Toại thương nghị với năm tướng rằng : « Việc này làm sao mà giải cho khỏi nghi ? » Dương-Thu nói : « Mã-Siêu ý mạnh, thường hay khi dễ Chúa-công, dầu cho bằng dặng Tào-Tháo đi nữa thì va cũng chẳng nhường Chúa-công đâu, theo ý ngu của tôi tưởng chi bằng lén dầu Tào - công, thì ngày sau chẳng mất phong hầu. » Hàng - Toại nói : « Ta với Mã-Đặng kết làm anh em nữ nào mà phụ nhau vậy ? » Dương - Thu nói : « Việc ra thế ấy chẳng dặng chẳng vậy. » Hàng-Toại nói : « Ai nên đi thông tin tức ? » Dương - Thu nói : « Tôi xin đi cho. » Hàng-Toại viết thư lén sai Dương-Thu qua trại Tào-Tháo mà nói việc hàng dầu. Tào-Tháo cả mừng, bèn hứa phong cho Hàng-Toại làm Tây-lương-hầu. Dương-Thu làm Tây-

lượng-thái-thú ; còn bao nhiêu đều phong quan tước, lại ước hẹn nổi lửa làm hiệu dặng hiệp nhau đánh Mã-Siêu. Dương-Thu tạy tạ trở về, ra mắt Hàng-Toại, thuật các việc lại rồi, hẹn nhau đêm ấy nổi lửa mà làm trong ứng ngoài hiệp. Hàng-Toại cả mừng, rồi khiến quân - sĩ đem củi khô chất đóng phía sau trung-quân, còn năm tướng đều mang đao gươm mà chờ lệnh. » Hàng-Toại thương nghị muốn bày yến gạt thính Mã-Siêu đến dặng có bắt tại giữa tiệc. Còn đang dự dự chưa quyết, chẳng dè Mã-Siêu đã hay dặng rồi, bèn dắt theo ít người mang gươm đi trước, khiến Bàn-Được với Mả-Đại, làm hậu-ứng, Mã-Siêu lên bước vào trước Hàng-Toại, thấy Hàng-Toại với năm tướng đang nói nhỏ với nhau, lại nghe Dương-Thu nói : Việc chẳng nên trễ, phải làm cho mau mới dặng. » Mã-Siêu cả giận rút gươm xông vào mà nạt lớn rằng : « Bầy giặc sao dám lo mưu mà hại ta ! » Chúng đều cả kinh, Mã-Siêu nhắm ngay Hàng-Toại chém xuống một gươm, Hàng-Toại đưa tay mà đỡ, tay trái bị chém rớt xuống đất, năm tướng hươi đao xông ra một lược. Mã-Siêu lược ra khỏi trước, năm tướng vây phủ mà đánh nhau. Mã-Siêu hươi gươm cự với năm tướng, gươm chém đến đâu, thì máu ra đầy đất, chém nhào Mã-Ngoạn, đâm ngã Lương-Hưng, còn ba tướng kia chạy khỏi. Mã-Siêu lại trở vào trước mà kiếm Hàng-Toại, thì kẻ tả hữu đã công mà chạy mất rồi ; phía sau lửa dấy, các trại binh mã đều động, Mã-Siêu lật dật lên ngựa ; Bàn-Được Mả-Đại cũng đến hiệp sức đánh nhau. Mã-Siêu dẫn binh áp ra thì binh Tào đã áp đến bốn phía, trước có Hứa-Chữ, sau có Từ-Quảng bên tả Hạ-hầu-Huyền, bên hữu Tào-Hồng, binh Tây-lương giết lộn với nhau, Mã-Siêu không thấy Bàn-Được và Mả-Đại thì dẫn hơn trăm binh kỵ ra chặn nơi phía trên Vị-kiều. Trời vừa sáng thấy Lý-Kham dẫn một đạo binh chạy ngang qua cầu, Mã-Siêu hươi thương giục ngựa đuổi theo, Lý-Kham đỡ thương mà chạy. Còn Vu-Cấm ở đầu sau lưng lại rước theo và giương cung mà bắn Mã-Siêu. Mã-Siêu nghe tiếng cung sau lưng, bèn né khỏi, mũi tên đi tuốc đến phía trước trúng Lý-Kham té nhào xuống ngựa mà thác. Mã-Siêu quay ngựa lại mà đánh Vu-Cấm, Vu-Cấm

quày ngựa chạy mất. Mã-Siêu trở lại mà đôn binh nơi cầu ; binh Tào trước sau ào đến, quân bộ-vệ lược đến, cung tên áp bắn Mã-Siêu. Mã-Siêu lấy thương mà đỡ, tên đều rớt hết. Mã-Siêu lại truyền cho binh kị của mình qua lại xông đột, ngặt vì binh Tào đông quá vây chắc bốn phía ra không khỏi. Mã-Siêu ở trên cầu hét lên một tiếng, chạy qua sông phía Bắc, còn bao nhiêu binh kị, đều bị chặn lại. Mã-Siêu còn có một mình, xông đột nơi trong trận, ruồi thì ngựa lại bị tên té quì, Mã-Siêu rớt xuống đất, binh Tào áp vào bắt. Lúc đang nghèo ngặt, bỗng đâu có một đạo binh ở phía Tây-bắc kéo đến, vẫn là Bàng-Được với Mã-Đại. Hai người áp đến đánh nhàu cứuặng Mã-Siêu, lại bắt ngựa của quân cho Mã-Siêu cỡi, rồi hiệp nhau đánh phá mở đường nhắm phía Tây-bắc mà chạy.

Tào-Tháo nghe Mã-Siêu thoát khỏi, bèn truyền lệnh các tướng chẳng kể ngày đêm theo bắt choặng, nhưặng đặng thủ cấp thì thưởng ngàn vàng, phong Vạn-hộ-hầu, còn bắt sống đặng thì phong làm Đại-tướng-quân. Các tướng nghe lệnh, đều muốn đuổi theo, Mã-Siêu người mệt ngựa mỏi, cứ chạy miết dài, bao nhiêu binh kị lần lần tan hết. Còn binh bộ chạy không khỏi mà bị bắt rất nhiều, duy có ba mươi binh kị với Bàng-Được Mã-Đại nhắm Lũng-tây Lâm-diêu mà chạy.

Tào-Tháo bồn thân theo đến An-định, biết Mã-Siêu đã đi xa rồi, bèn thân binh trở về Trường-an.

Khi Tào-Tháo về đến Trường-an, các tướng nhóm lại, thì Hàng-Toại đã mất cánh tay trái, ra người tàn tật rồi. Tào-Tháo phong cho Hàng-Toại làm Tây-lương-hầu, còn Dương-Thụ, Hầu-Tuyền đều phong Liệt-hầu, khiến giữ Vị-khâu, rồi truyền lệnh thân binh về Hứa-đô.

Lúc ấy có quan Tham-quân đất Lương-châu, tên là Dương-Thụ tự Nghĩa-Sơn, tuốc đến Trường-an ra mắt Tào-Tháo mà rằng : « Mã-Siêu sức mạnh như Lữ-Bố, lại đặng lòng quân mọi. Nếu Thừa-tướng không hơn dịp này mà trừ cho tuyệt, để va dưỡng thành khí lực, thì miệt Lũng-thượng mấy quận đó, ắt chẳng còn thuộc về quốc-gia,

xin Thừa-tướng khoan lui binh dã. » Tào-Tháo nói : « Ý ta muốn để binh mà đánh, ngặt vì Trung-nguyên nhiều việc, mà phía Nam cũng chưa yên, chẳng nên ỡ lâu, người phải ráng sức gìn giữ cho ta. » Dương-Thụ lãnh mạng, lại bảo tiếng Vĩ-Khương làm Lương-châu Thứ-sử, đồng lãnh binh đồn nơi Kỳ-thành mà phòng Mã-Siêu.

Dương-Thụ gần đi, lại thưa với Tào-Tháo rằng : « Phải để binh lại Trường-an cho nhiều mà làm hậu tiếp. » Tào-Tháo nói : « Ta đã tính rồi, người hãy chờ lo. » Dương-Thụ từ biệt ra đi. Các tướng đều hỏi Tháo rằng : « Lúc ban đầu giặc chiếm cứ Đồng-quang phía Bắc sông Vị đường khuyết, sao Thừa-tướng không qua Hà-dông mà đánh Phùng-Dực, lại giữ Đồng-quang lẫn lộn cho lâu ngày, rồi sau mới độ binh qua phía Bắc lập dinh mà cố thủ, là ý chi vậy ? » Tào-Tháo đáp rằng : « Lúc giặc cứ Đồng-quang nếu ta đến lấy Hà-dông, giặc ắt chia nhau mà giữ mấy chỗ độ binh, thì ta độ qua Hà-tây không dặng, nên ta đồn binh lại nơi Đồng-quang, làm giặc cứ giữ phía Nam mà không giữ phía Hà-Tây, bởi vậy cho nên Từ-Quảng, Châu-Linh mới độ binh qua đó dặng, rồi ta mới dẫn binh độ qua phía Bắc mà xây thành đất ấy là làm cho giặc nó tưởng ta rằng khiếp, mà nó không dự bị, ta lại dùng kế phản-giáng, mà dưỡng sức sĩ tốt, hễ đánh một trận thì xong, ấy gọi là : *Sấm vang chẳng kíp bùng tại*. Việc binh biến hóa không chừng, như vậy đó. » Chúng tướng lại hỏi rằng : « Thừa-tướng mỗi khi nghe giặc thêm binh đông, thì có ý mừng là có chi vậy ? » Tào-Tháo đáp rằng : « Chốn quang trung xa sát, nếu giặc nương theo mấy chỗ hiểm trở thì đánh ít nữa là một hai năm mới yên. Nay chúng nó đều tụ lại một chỗ, binh tuy đông mà không đồng lòng, thì dễ mà làm kế phản-giáng, nên ta mới mừng. » Các tướng bái phục mà rằng : « Thừa-tướng mưu thần chẳng ai bì kịp ! » Tào-Tháo nói : « Ấy cũng nhờ có các người ! » Bèn trọng thưởng quân-sĩ, rồi để Hạ-hầu-Huyền đồn binh nơi Trường-an, còn những quân đầu hàng thì chia ra các bộ, Hạ-hầu-Huyền lại bảo tiếng một người ở Cao-lăng, họ Trương tên Kỳ, tự Đức-Dung làm Kinh-triệu-doãn, đồng giữ Trường-an.

Tào-Tháo thâu binh về Hứa-dô. Vua Hiến-Đế ngự loan gia ra thành nghinh tiếp, rồi hạ chiếu cho Tào-Tháo dâng phép vào châu thì khỏi xưng tên, khỏi lạy, lại dâng mang gươm mang giày mà lên điện, noi theo như việc củ của Hớn-thừa-tướng, là Tiêu-Hà. Từ ấy oai rúng trong ngoài. Những tin ấy thấu vô đến Hớn-trung làm cho Hớn-ninh Thái-thú là Trương-Lỗ rúng động. (Nguyên Trương-Lỗ là người nước Bái ở đất Phong, ông nội là Trương-Lãng. Lúc ở Tây-xuyên nơi núi Học-minh làm sách đạo, mà đồ nhơn dân, người đều kính mến, sau Trương-Lãng thác có con là Trương-Hoành thế lấy, trong bá tánh có ai muốn thi phải giúp năm đấu gạo, cho nên tục gọi là Mễ-tặc (giặc gạo). Trương-Hoành thác, Trương-Lỗ thế, Trương-Lỗ ở Hớn-trung xưng hiệu là Sư-quan, những người theo đạo ấy thì gọi là Quĩ-tốt, người làm đầu thì là Tế-tửu, còn người mà thống lãnh binh nhiều hơn hết thì xưng là Trị-dầu-đại-tế-tửu, chuyên việc thành tính làm đầu, chẳng cho khi trá, có đau bịnh chi thì lập đàn để người bịnh nằm trong nhà vấn vẽ một mình, mà nghĩ những sự mình đã lầm lỗi, rồi phải xưng ngay, dâng thầy vang vái cầu khẩn cho, người đứng cầu khẩn đó thì gọi là Giang-lịnh-tế-tửu, phép cầu khẩn như vậy : Viết ra ba tờ gọi là Tam-quan-thủ-thơ, rồi đặt trên chót núi một tờ; dâng tâu với trời, chón xuống đất một tờ, dâng tâu với đất, thả dưới nước một tờ, dâng cáo với Thủy-quan, làm như vậy, hề bịnh lành rồi thì phải đem năm đấu gạo mà tạ, lại cất nhà nghĩa-xã, trong nhà có để cơm gạo củi lửa thịt cá sẵn sàng, để cho những kẻ đi đường, liệu ăn nhiều ít thì lấy mà ăn, những người nào ham ăn mà lấy nhiều sẽ bị trời giết, trong nước có ai phạm phép thì tha ba lần, nếu sau còn phạm nữa thì hành binh, sở tại chẳng có quan tướng chi hết, mỗi mỗi đều về tế-tửu cai quản. Như vậy mà hùng cứ đất Hớn-trung đã hơn ba mươi năm ; Triều-đình nghĩ rằng xa xui nên không chinh phạt làm chi, lại phong cho Trương-Lỗ làm Trần-nam-trung-lang-tướng, lãnh Hớn-ninh Thái-thú, mỗi năm thường dâng lễ cống mà thôi).

Lúc ấy nghe Tào-Tháo đả phá Tây-lương, oai vang thiên-hạ bèn nhóm chúng tướng mà thương nghị rằng : « Tây-lương Mả-Đẳng bị hại, Mả-Siêu mới thua,

Tào-Tháo ắt đến xâm lấn Hớn-trung, ta muốn xưng Hớn-ninh-vương, dặng đốc binh cự với Tào-Tháo. Các người liệu thế nào? » Diêm-Bồ thưa rằng : « Dân đất Hớn-xuyên, đã hơn mười muôn nóc gia, của giàu lương đủ, bốn phía bền hiềm. Nay Mã-Siêu mới thua, dân đất Tây-lương đều noi theo Tý-ngọ-cốc mà chạy vào Hớn-trung hơn mấy muôn, xét theo ý tôi, thì bên Ých-châu Lưu-Chương vụng yếu, chi bằng đánh lấy bốn mươi mốt châu Tây-xuyên trước đi, dặng có làm gốc, rồi sẽ xưng vương. » Trương-Lỗ căm mắng, bèn với người em là Trương-Vệ mà thương nghị khởi binh. Lúc ấy có tế-tác báo vào Xuyên-trung.

Nói về Ích-châu Lưu-Chương tự Quý-Ngọc, là con của Lưu-Giêng, dòng Lô-cung-vương đời vua Chương-Đế, năm hiệu Nguyên-hòa, cải phong vào Cảnh-lãng, lần lựa ở đó, sau Lưu-Giêng làm đến chức Ích-châu-mục. Đến đời vua Hưng-Bình năm đầu, bị đau ung-thoại mà thác, bọn Châu-thái-Sử với Triệu-Hàng đồng bảo Lưu-Chương lên làm Ích-châu-mục. Lưu-Chương vẫn có giết mẹ với em của Trương-Lỗ, nên sanh thù oán. Lưu-Chương khiến Bàng-Hy dò biết Trương-Lỗ muốn hưng binh đánh lấy Tây-xuyên, liền phi báo cho Lưu-Chương hay. Lưu-Chương binh sanh yếu nhất; nghe dặng tin ấy, thì đăm lòng lo, bèn nhóm các quan mà thương nghị, bỗng có một người hăm hở bước ra thưa rằng : « Chúa-công chớ lo, tôi tuy bất tài, nhưng mà tôi khua ba tấc lưỡi làm cho Trương-Lỗ chẳng dám ngó ngay Tây-xuyên ta. »

Ấy là :

*Bởi hơn Tây-thục anh hùng đến,
Mới khiến Kinh-châu hào kiệt qua.*

Muốn biết người ấy là ai vĩa xem hồi sau phân giải.

ĐỆ LỤC THẬP HỒI

Trương-vĩnh-Niên hỏi khó Dương-Tu,

Bàng-sĩ-Nguyên nghị thâu Tây-thục,

Nguyên người dưng kế cho Lưu-Chương đó, là quan Biệt-giá nơi Ích-châu, họ Trương tên Tông tự Vĩnh-niên, người ấy mặt mũi ô dề, răng thì lồi xī, mình cao chẳng đầy năm thước, giọng nói như tiếng chuông đồng.

Lúc ấy Lưu-Chương hỏi rằng : « Biệt-giá có chức chi hay mà giải cái nguy này dặng ? » Trương-Tông đáp rằng : « Tôi nghe Tào-Tháo ở Hứa-đô quét sạch Trung-nguyên, Lữ-Bố với hai anh em họ Viên đều bị va trừ, mới đây lại dẹp dặng Mã-Siên, thì thiên-hạ chẳng ai đánh lại, Chúa-công phải sắm đồ cống lễ, tôi xin qua Hứa-đô nói cho Tào-Tháo hưng binh lấy Hôn-trung mà trừ Trương-Lỗ, chừng ấy Trương-Lỗ mắc lo mà cự với Tào, có rảnh rang gì mà dòm hành đất Tây-thục. » Lưu-Chương cả mừng, bèn sắm sửa kim châu gấm nhiều mà khiến Trương-Tông làm sứ, Trương-Tông bèn lên lấy họa đồ đất Tây-xuyên mà đem theo. Lại dẫn theo ít người tùy tùng mà thẳng qua Hứa-đô. Có kẻ tế-tác báo về Kinh-châu, Khổng-Minh liền sai người lên qua Hứa-đô mà thăm dò tin tức.

Nói về Trương-Tông đi đến Hứa-đô, vào nhà quán dịch nghỉ ngơi, mỗi bữa thường đến tương-phủ mà cầu ra mắt Tào-Tháo. (Nguyên Tào-Tháo từ ngày dẹp dặng Mã-Siên rồi, lấy làm đất đai, ra bộ kiêu căng, mỗi ngày thường uống rượu, ít hay thẳng trưởng mà nghị việc nước, cỏ việc thì ở lại tương-phủ thương nghị mà thôi. Trương-Tông đợi hơn ba ngày mới thông dặng tên họ. Kẻ tả hữu đòi ăn hối lộ, mới chịu dẫn vào. Tào-Tháo ngồi trên, Trương-Tông vào lạy. Tào-Tháo hỏi rằng : « Chúa người là Lưu-Chương thường năm chẳng đi cống lễ là cơ chi vậy ? » Trương-Tông thưa rằng : « Đường sá gian nan, trộm cướp dấy loạn, cho nên khó thông. » Tháo nạt rằng : « Ta đã quét sạch Trung-nguyên rồi, nào còn trộm cướp ở đâu nữa ? » Trương-Tông đáp rằng : « Nam có Tôn-Quyền, Bắc có Trương-Lỗ, Tây có Lưu-Bị, còn

những bọn nhỏ hơn thì đai giáp cũng hơn mười muôn, há kêu dặng rằng thái bình sao? » Tào-Tháo trước thấy Trương-Tòng hình dung lùn xấu thì trong lòng chẳng đẹp, sau nghe mấy lời xốc ốe, thì xủ áo đứng dậy, mà vào nhà sau. Kẻ tả hữu trách Trương-Tòng rằng: « Người là sứ mạng, sao không biết phép, ăn nói nghinh ngang như vậy, may mà Thừa-tướng vị người ở xa mà đến, nên chẳng bắt tội, người phải về đi cho mau. » Trương-Tòng cười rằng: « Ở Tây-xuyên của ta không ai mà a-dua như vậy! » Bông có một người hét lớn rằng: « Trong Tây-xuyên của người không người a-dua, vậy chớ đất Trung-nguyên của ta đây lại có người a-dua sao? » Trương-Tòng xem lại người ấy mày thưa mắt nhỏ, da trắng, diện mạo thanh tân, hỏi ra tên họ thì con của Dương-Buru, tên là Dương-Tu tự Đức-tổ, môn hạ của Thừa-tướng, đang làm chức Chủ-bộ coi kho. Người ấy học rộng nói thông, trí thức hơn người. Trương-Tòng biết Dương-Tu là người thiệc biện, nên có ý muốn hỏi khó chơi, còn Dương-Tu cũng ỷ tài mình, coi thiên hạ như không, cho nên lúc ấy thấy Trương-Tòng ra lời chề nhạt, thì mời ra thư-viện mà nói với Trương-Tòng rằng: « Ở đất Thục mà ra, dằng sá gặp ghèn xa xuôi, đến đây chẳng là lao khổ lắm! » Trương-Tòng đáp rằng: « Hễ vâng mạng chúa, dầu cho đạp gai bước lửa cũng chẳng dám từ. » Dương-Tu hỏi: « Đất Tục phong thổ thế nào? »

Khi Trương-Tòng nghe Dương-Tu hỏi đất Thục phong thổ thế nào, thì đáp rằng: « Đất Thục là quận phía Tây, xưa hiệu là Ích-châu, đường có Cầm-giang hiểm trở, đất liền nơi Kiếm-cát vững bền. Xung quanh hai trăm tám mươi dặm, ngang dọc hơn ba muôn dặm, gà gáy chó sủa nghe chuyền, chợ búa giếng ao chẳng thiếu, ruộng sáu đất tốt cả năm khỏi lo nắng hạn, nước giàu dân thanh, thường nghe đờn nhạc vui vầy, đồ thổ sản chất chứa như non, trong thiên-hạ đâu mà bì dặng. » Dương-Tu lại hỏi: « Đất Thục như vật thế nào? » Trương-Tòng đáp: « Văn thì sức học tựa Trương-Như, võ thì có tài như Mã-Viện, việc thuốc hay như Trọng-Kiến, nghề bói giỏi tựa Quân-Bình, tam giáo đều lưu, tài tình hạc tụy, đêm sao cho xiết, kể

sao cho cùng. » Dương-Tu lại hỏi : « Nay thủ-hạ của Lưu-qui-Ngọc, như ông vậy có mấy người ? » Trương - Tông đáp : « Văn võ trọn tài, trí mưu gòn đủ, những sĩ khải khái, kẻ biết mấy trăm, còn những bọn bất tài như tôi đây, thì lấy xe mà chở, lấy đấu mà lường, hơi nào mà đếm cho hết ? » Dương-Tu lại hỏi : « Ông làm chức gì ? » Trương-Tông nói : « Tôi đang làm chức Biệc-giá, thật là chẳng đáng, chẳng hay ông làm quan chi chi với Trào-đình ? » Dương-Tu nói : « Tôi đang làm quan Chủ-bộ tại phủ Thừa-tướng. » Trương - Tông nói : « Tôi nghe ông là con nhà trâm anh, sao chẳng đứng giữa miếu-đường mà phò tá Thiên-tử, lại cũng khu khu đi làm một tên tiểu-lại cho Thừa-tướng vậy ? » Dương-Tu nghe nói mắc cỡ sượng sùng, song cũng gấn gượng mà đáp rằng : « Tôi tuy ở bậc hạ liêu, song Thừa-tướng phú thạc quân chánh, tin cậy giao phó việc tiền lương, sớm tối nhờ ơn Thừa - tướng dạy dỗ, thật rất mở mang, cho nên tôi mới chịu làm chức ấy. » Trương-Tông cười rằng : « Tôi nghe Tào-thừa-tướng văn chẳng rõ đạo Khổng, Mạnh, võ chẳng thông máy Tôn, Ngô, chuyên lấy thế mạnh mà dựng ngôi cao, biết chi mà dạy dỗ và mở mang cho ông ? » Dương - Tu nói : « Ông ở xa xuôi, đâu biết dựng tài của Thừa-tướng, để tôi cho ông coi thử. » Nói rồi, bảo kẻ tả hữu giở tráp lấy ra một cuốn sách mà trao cho Trương-Tông. Trương-Tông, thấy chữ đề trước bìa rằng : *Mạnh-đức-tân-thơ*. Bèn coi từ đầu chí đuôi, cộng là mười ba thiên, đều là phép nhiệm để dụng binh. Trương-Tông xem rồi thì hỏi lại Dương - Tu rằng : « Ông tưởng thế nào ? » Dương - Tu nói : « Ấy là của Thừa-tướng, chức cồ châm kiêm, lộc của Tôn-tử mười ba thiên mà chế ra, ông khi Thừa-tướng bất tài, vậy chớ cuốn sách này có đáng lưu truyền lại cho đời sau chẳng ? » Trương - Tông cười rằng : « Sách này trong đất Thục tôi, con nit nên ba, đọc thuộc lòng như cháo, có chi lạ mà gọi rằng : Tân-thơ, ấy là của Vô-danh-thị ở đời Chiến - quốc làm ra. Tào-thừa-tướng ăn cắp mà gọi của mình làm. Duy có gạt Túc-hạ, chớ không gạt ai đáng. » Dương-Tu nói : « Ấy là sách giấu nhiệm của Thừa-tướng, tuy đã làm rồi chớ chưa truyền trong đời, ông lại

nói con nit đất Thục đọc thuộc lòng như cháo, khi nhậu chi lắm vậy ? » Trương-Tu nói : « Như ông không tin, để tôi đọc thử cho ông nghe. » Nói rồi bèn đọc thuộc lòng sách *Manh-đức-tân-thơ*, từ đầu chí đuôi, đọc rót một hơi chẳng sai một chữ. Dương-Tu thất kinh nói : « Ông xem lược qua mà thuộc lòng, quả là kỳ tài trong thiên-hạ. »

Lúc ấy Trương-Tông muốn từ mà về. Dương-Tu cầm lại mà rằng : « Xin ông tạm ở nơi quán xá, để tôi bẩm lại với Thừa-tướng, cho ông vào ra mắt vua. » Trương-Tông từ tạ lui ra. Dương-Tu vào ra mắt Tào-Tháo mà rằng : « Thừa-tướng sao khi để Trương-Tông lắm vậy ? » Tháo nói : « Va mỗ miệng chẳng tuân, nên ta khi va. » Dương-Tu nói : « Thừa-tướng dung dặng Nễ-Hoành, sao lại chẳng nạp Trương-Tông ? » Tào-Tháo nói : « Nễ-Hoành văn-chương trên đời này, ta chẳng nở giết, còn Trương-Tông có hay việc chi ? » Dương-Tu nói : « Va chẳng những là miệng tự sông treo, mà lại tài tình tốt chúng, tôi mới đưa cuốn sách *Manh-đức-tân-thơ* của Thừa-tướng cho va coi, va mới xem qua thì đã thuộc lòng, nhớ hay như vậy thiệt là trên đời ít có, va lại nói sách ấy vốn của Vô-danh-thị ở đời Chiếu-quốc làm ra, con nit đất Thục đều thuộc hết. » Tào-Tháo nói : « Hay là người xưa có âm hiệp với ta chẳng ? » Bèn xé nát sách ấy mà đốt đi. Dương-Tu nói : người ấy phải khiến ra mắt vua, cho va thấy khi trượng thiên-trào. » Tào-Tháo nói : « Ngày mai ta ra giáo-trường mà điếm binh, người phải đặc v : đến đó, cho va coi thể của ta, rồi khiến va về mà truyền ngôn lại rằng : nay mai ta đi đánh lấy Giang-nam rồi luôn dịp ta lấy tước Tây-xuyên. » Dương-Tu lãnh mạng lui ra.

Ngày thứ dắc Trương-Tông đến giáo-trường, Tào-Tháo điếm hộ-vệ hùng binh năm muôn, giàng ra nơi giáo-trường, ai nấy khôi giáp tốt xinh, y bào rực rỡ, chiêng trống vang trời, qua mau chạt đất, bốn phương tâm hường đội ngũ chỉnh tề, sanh kỳ lòa lệc, người ngựa nghiêm trang ; Trương-Tông nheo mắt ngó nghiêng giây lâu. Tháo kêu Trương-Tông mà hỏi rằng : « Người ở Tây-xuyên từng thấy anh hùng như vật như vậy chẳng ? » Trương-Tông nói : « Tôi ở trong Thục chẳng thấy việc binh cách như

vậy, duy lấy nhơn nghĩa trị dân mà thôi. » Tào-Tháo nghe nói biến sắc mà ngó Trương-Tòng, Trương-Tòng chẳng nao sợ chúc nào, Dương-Tu mắt láy Trương-Tòng. Tháo lại nói với Trương-Tòng rằng : « Ta xem bọn chuột trong thiên hạ, cũng như cỏ rât, binh ta đến đâu hễ đánh thì thắng, lấy thì dặng, thuận ta thì sống, nghịch ta thì thát, người có biết chẳng ? » Tòng nói : « Tôi vẫn từng nghe, ngày trước Thừa-tướng đánh Lữ-Bố nơi Bộc-duong, công Trương-Tú nơi Uyển-thành, Xích-bích gặp Châu-Lang, Huê-Dung nhằm Quan-Võ, cắt râu bỏ áo nơi Đồng-quang, tiếm thuyền lánh nạn nơi Vị-thủy, mấy trận ấy, trong thiên-hạ chẳng ai đánh lại. » Tào-Tháo cả giận nói : « Loài hủ nhu, sao dám chê ta kia ? » Bèn khiến kẻ tả hữu dẫn ra chém quách. Dương-Tu cang rằng : « Trương-Tòng tội tuy đáng chém, ngặt vì va ra công-lễ, nếu chém va đi, e khi mất lòng những kẻ ở xa. » Tào-Tháo giận chưa nguôi. Tôn-Quac cũng cang, Tháo bèn truyền quân đuổi ra, Trương-Tòng về quán-xá, đêm ấy sắm sửa về Tây-xuyên. Đi dọc đường thì nghĩ rằng : « Ta có y dặng Tây-xuyên cho Tào-Tháo, chẳng dè nó ngạo vật khi nhơn thế ấy, ta lúc ra đi đã khua môi lưỡi trước mặt Lưu-Chương, nay mà về không ắt người Thục chê cười. Vả ta có nghe Kinh-châu Lưu-huyền-Đức nhơn nghĩa rải khắp xa gần. chi bằng đi qua nẻo ấy mà coi thử người ra thế nào, rồi sẽ liệu biện. » Rồi đó, tở thầy giục ngựa thẳng qua Kinh-châu.

Vừa đến Dĩnh-châu, bỗng thấy một đạo binh mã ước hơn năm trăm. làm đầu một viên đại tướng, mặc đồ rộng rãi nhẹ nhàn, gò ngựa lại mà hỏi rằng : « Ông có phải là Trương-biệt-giá chẳng ? » Trương-Tòng đáp rằng ; « Phải. » Người ấy lật đật xuống ngựa mà rằng : « Tôi là Triệu-Vân ở đợi đã lâu. » Trương-Tòng cũng xuống ngựa đáp lễ mà rằng : « Ông có phải là Trường-sơn Triệu-tử-Long chẳng ? » Triệu-Vân đáp rằng : « Phải. Tôi vâng mạng Chúa-công tôi là Lưu-huyền-Đức, nghĩ vì Đại-phu đường sá xa xuôi, xe ngựa cực khổ, nên sai tôi ra đây dặng dâng rượu thịt, cho ngài. » Nói vừa dứt lời thì đã có quân-sĩ sẵn dâng rượu thịt. Triệu-Vân cung kính khuyên mời. Trương-Tòng nghĩ thầm rằng : « Người đồn Lưu-huyền-Đức khoan nhơn.

hay yêu sĩ, nay quả như vậy. » Bèn uống ít chén rồi lên ngựa theo Triệu-Vân mà về. Đi đến cõi Kinh-châu thì trời đã tối, bèn vào nhà quán-dịch. Vừa bước vào thì thấy nơi ngoài cửa, có hơn trăm người châu chực, đánh trống mà rước, có một tướng đến trước ngựa làm lễ mà rằng : » Tôi vâng lệnh anh tôi, khiến dọn dịch-dinh cho ngài nghỉ ngơi. » Trương-Tòng xuống ngựa đi với Vân-Trường, Triệu-Vân đồng vào quán-dịch, phân ngôi chủ khách mà ngồi, trò chuyện giấy phúc, quân đà dọn tiệc. Hai người ân cần khuyên mời, uống đến canh khuya mới đi ngủ. Rạng ngày lót lòng xong rồi, lên ngựa mà đi chưa dặng bốn năm dặm đường, bỗng thấy một đám người ngựa đầu kia đi tới là Huyền-Đức, hai bên thì Ngoại-Long và Phụng-Sồ đều ra đón rước, thấy Trương-Tòng đi còn xa xa thì đã xuống ngựa đứng đợi. Trương-Tòng đi đến cũng lật dật xuống ngựa ra mắt. Huyền-Đức nói : « Tôi nghe danh Đại-phu, như sấm rền tai, ngật vì non sông cách trở, chẳng dặng nghe dạy, nay nghe ông ỡ Hứa-dô mới về, nên mới đón rước. Thoãn như chẳng bỏ, xin theo tôi về Kinh-châu mà nghỉ ngơi trong giấy phúc, cho tôi thỏa tình ngưỡn mộ, thiệt là may lắm. » Trương-Tòng cả mừng, bèn lên ngựa mà vào thành. Vào đến Phủ-đường, mời người thi lễ, rồi phân ngôi chủ khách, y thứ mà ngồi ; bày yến mà thết đãi. Lúc đang ăn uống, Huyền-Đức cứ nói chuyện đông dài, chẳng hề hỏi đến việc Tây-xuyên. Trương-Tòng bày lời mà gheo rằng : « Nay Hoàng-thúc giữ Kinh-châu ước dặng mấy quận ? » Khổng-Minh đáp : « Đất Kinh-châu vẫn là tạm ở. Đông-ngô sai người đòi hoài. Nay chúa tôi vốn là rễ bên Đông-ngô nên mới quyền tạm dung thân mà thôi. » Trương-Tòng nói : « Đông-ngô chiếm cứ sáu quận tám mươi một châu, dân mạnh nước giàu, mà còn tưởng rằng chẳng đủ sao ? » Bàng-Thống nói : « Chúa tôi là Hớn-trào Hoàng-thúc mà chẳng chiếm cứ châu quận dặng, còn bao nhiêu là đồ giặc, lại ý mạnh mà xâm chiếm đất cát, những người trí có bất bình chẳng ? » Huyền-Đức nói : « Hai ông chớ nói, tôi có hơn đức chi mà dám trông cho nhiều. » Trương-Tòng nói : « Chẳng phải vậy đâu, ông là dòng dõi nhà Hớn, hơn nghĩa rải khắp bốn biển, chẳng những là chiếm cứ

châu quận làm chi, lên ngôi Chánh-thống cũng nên nữa. »
Huyền-Đức chấp tay tạ rằng : « Lời ông nói quá, ý tôi
đâu dám » Từ đó cầm Trương-Tòng lại ăn uống trọn ba
ngày, mà chẳng hề nói đến việc Tây-xuyên.

Trương-Tòng từ biệt ra về, Huyền-Đức ra khỏi mười
dặm trường đình, bày tiệc đưa đi. Huyền-Đức rót rượu
đưa cho Trương-Tòng mà rằng : « Mong ơn Đại-phu
chẳng bỏ, ở lại mà chuyện vắng đã ba ngày, hôm nay
phân biệt, chẳng biết ngày nào tôi mới đặng nghe dạy
nữa. » Nói rồi nước mắt rung rung. Trương-Tòng thấy
vậy thì nghĩ thầm : « Huyền-Đức khoan như yêu si thể
ấy, lẽ nào ta bỏ qua cho đành, chi bằng biểu người lấy
Tây-xuyên đi cho rồi. » Suy nghĩ giây lâu rồi nói rằng :
« Tôi cũng muốn châu chực ông sớm tối, ngặt chưa có
dịp ; vả lại tôi xem Kinh-châu, phía Đông có Tôn-Quyền,
thường mong chiếm đoạt, phía Bắc có Tào-Tháo, cũng
muốn tóm thâu, ấy là chỗ chẳng ắt ở lâu đặng. » Huyền-
Đức nói : « Tôi cũng biết vậy, song chưa có chỗ ở yên ! »
Trương-Tòng nói : « Ích-châu hiểm trở, đồng nội yếm rợp
hơn ngàn dặm, dân mạnh nước giàu, những kẻ trí mưu
đều mến đức Hoàng-thúc; nếu cất hết binh Kinh, Tương,
mà vào Tây-thục, thì nghiệp Bá ắt nên, nhà Hớn
ắt hưng lại đặng. » Huyền-Đức nói : « Tôi đâu dám
sánh đến đều ấy, vả lại Lưu-ích-châu cũng là dòng
giỏi nhà Hớn, ân đức rải khắp đất Thục đã lâu,
người khác há diêu động đặng sao ? » Trương-Tòng
nói : « Tôi chẳng phải là mãi chúa cầu vinh, vì nay gặp
đặng Minh-công, nên chẳng dám phơ gan bày ruột, Lưu-
quí-Ngọc tuy có đất Ích - châu, song tánh tình quê dốt,
chẳng biết dụng hiền, lại thêm Trương - Lỗ ở phía Bắc,
hằng mong xâm lấn, lòng người rả tan, trông đặng một
vị Minh-chúa, tôi đi đây là có ý nạp đất Tây-thục cho Tào-
Tháo, chẳng dè nghịch tặc nó khoe sức giang hùng, khi
hiền ngạo sĩ, nên đến ra mắt Minh - công phải lấy Tây-
xuyên trước đi mà làm căn bản, rồi sau toan đến Hớn-
trung thâu lấy Trung - nguyên, khuôn phò trào chánh,
danh tạc sử xanh, có công nào lớn mà hơn đặng; nếu
Minh-công quả có ý muốn thâu Tây - xuyên, tôi quyết ra

sức khuyến mãi mà làm nội ứng, chẳng hay ý Minh - công thế nào ? » Huyền-Đức nói : « Rất cảm ơn ông, ngặt vì Lưu-qui-Ngọc đồng tông với tôi, nếu tôi đánh va thì e thiên-hạ chê cười. » Trương-Tòng nói : « Đại-trượng-phủ ở đời, phải ra sức mà kiến công lập nghiệp, hươi roi tới trước, nếu nay chẳng lấy đề cho người khác lấy, chừng ấy ăn năn thì đã muộn rồi. » Huyền - Đức nói : « Tôi nghe đảng Thục gặp ghình, ngàn non muôn rạch, xe ngựa khó đi, dầu có muốn lấy thì dụng mưu nào hay ? » Trương-Tòng lấy ra một bức bản-đồ trong tay áo, dâng cho Huyền-Đức mà rằng : « Tôi cảm tạ đức của Minh - công nên dâng bản-đồ này, xem đó thì biết hết đảng sá đất Thục. » Huyền-Đức xem sơ, thì thấy trong ấy vẽ đủ địa lý hành trình, xa gần rộng hẹp, núi sông biển trở, kho dụng tiền lương, mỗi mỗi đều vẽ ra minh bạch. Trương - Tòng nói : « Minh-công phải tính cho mau tôi có hai người bạn hữu, là Pháp-Chánh với Mạnh-Đạt. Hai người ấy ắt giúp ông đặng, khi hai người ấy đến Kinh-châu thì phải lấy tâm sự mà nghị với họ. » Huyền-Đức chấp tay tạ rằng : « Thanh-sơn bất lão, lục thủy trường tồn, sau dầu nên việc, ắt lo hậu báo. » Trương-Tòng nói : « Tôi gặp Minh-chúa, không lẽ chẳng tỏ cho hết tình, dám đâu trông việc báo đáp ? » Nói rồi, liền từ biệt. Khổng-Minh khiến bọn Vân-Trường hộ tống hơn mấy mươi dặm đảng mới trở lại.

Trương-Tòng về Ích-châu ghé ra mắt bạn hữu là Pháp-chánh trước. (Pháp-Chánh tự Hiếu-trực, người ở Phò-phong con của Pháp-Chơn là người Hiền-sĩ.)

Khi Trương-Tòng ra mắt Pháp-Chánh mà rằng : « Tào-Tháo khi hiền ngạo-sĩ, dặng đồng lo, chớ chẳng dặng đồng vui nay tôi đã dâng Ích-châu cho Lưu - hoàng - thúc rồi, Người đang lo muốn chung nghị với anh. » Pháp - Chánh nói : « Tôi liệu Lưu-Chương không xong, nên muốn ra mắt Lưu-hoàng-thúc đã lâu, lòng ấy hiệp nhau, còn nghị chi nữa. » Giây phúc Mạnh - Đạt đến. (Mạnh-Đạt tự Tử-Khánh, người ở một làng với Pháp-Chánh.) Lúc bước vào thấy Trương-Tòng với Pháp-Chánh đang nói nhỏ với nhau thì rằng : « Hai ông muốn dâng Ích-châu sao ? » Trương-Tòng nói : « Thiệt muốn như vậy, ý anh định dâng cho

ai? » Mạnh-Đạt nói : « Không phải Lưu - huyền - Đức thì chẳng nên dâng. » Ba người vỗ tay cả cười. Pháp-Chánh hỏi Trương - Tông rằng : « Ngày mai anh ra mắt Lưu-Chương, phải liệu làm sao? » Trương-Tông nói : « Tôi sẽ tiếng cũ hai ông làm sứ,ặng qua Kinh-Châu. » Hai người vàng chịu.

Ngày thứ Trương - Tông ra mắt Lưu - Chương. Lưu-Chương hỏi : « Việc ra thế nào? » Trương - Tông nói : « Tào-Tháo là đứa giặc, muốn soạn thiên - hạ, chẳng nên nói đến, ý nó đã muốn thấu đoạt Tây - xuyên lắm. » Lưu-Chương nói : « Như vậy thì phải liệu làm sao? » Trương-Tông nói : « Tôi có một mưu mà làm cho Trương - Lỗ và Tào-Tháo chẳng dám phạm đến Tây-xuyên. » Lưu-Chương hỏi : « Kể gì? » Trương-Tông nói : « Kinh-châu Lưu-hoàng-thúc đồng tôn với Chúa-công, hơn từ khoan hậu, từ ngày áo binh nơi Xích-bích, Tào - Tháo, nghe đến tên hãy còn võ mặt, hưởng chi Trương-Lỗ, Chúa-công sao chẳng sai sứ qua mà kết hảo với người, đặng làm binh viên, phòng cự với Tào-Tháo Trương-Lỗ. » Lưu-Chương nói : « Ta cũng có ý đó đã lâu, song chẳng biết ai nên làm sứ? » Trương-Tông nói : « Nếu chẳng phải Pháp-Chánh và Mạnh-Đạt thì không ai đi đặng. » Lưu-Chương triệu hai người vào rồi viết một phong thư, khiến Pháp-Chánh làm sứ đi trước, đặng thông tình hảo, sau sai Mạnh-Đạt lãnh binh năm ngàn đi rước Huyền-Đức vào Tây-xuyên.

Lúc đang thương nghị, bỗng có một người ở ngoài bước vào, mồ hôi ướt giầm mà kêu lớn rằng : « Nếu Chúa-công nghe lời Trương-Tông thì bốn mươi một châu quận này, ắt thuộc về người khác. » Trương-Tông cả kinh, xem lại người ấy là người ở Ba-quận, huyện Lãnh-trung, họ Huỳnh tên Quyền tự Công-Hoành, đang làm Chủ-bộ. » Lưu-Chương hỏi rằng : « Huyền-Đức đồng tôn với ta, nên ta kết làm binh viên, sao người lại nói như vậy? » Huỳnh-Quyền nói : « Lưu-Bị lấy rộng rãi mà đãi người, mềm mà hay hơn cứng, anh hùng chẳng ai đánh lại, xa đặng lòng người, gần đặng dân mến, thêm có Gia-các-Lượng và Bàng-Thống làm mưu sĩ; Trương, Quang, Triệu-Vân, Huỳnh-Trung và Ngụy-Giêng làm vây cánh,

như thỉnh vào đất Thục lấy bực thấp mà dải, thì Lưu-Bị đâu khứng làm nhỏ, nếu lấy lễ trọng mà dải thì một nước mà hai chúa sao xong. Nay nghe lời tôi thì Tây-thục an như Thới-sơn, chẳng nghe lời tôi thì Chua-công sẽ phải hiểm nghèo. Trương-Tòng khi qua Kinh-châu, ắt có đồng mưu với Lưu-Bị, phải chém Trương-Tòng rồi tuyệt Lưu-Bị, thì Tây-xuyên an lắm.» Lưu-Chương nói : « Thoãn có Tháo và Trương-Lồ đến, thì lấy chi mà Cự.» Huỳnh-Quyền nói : « Chi bằng đóng ải, đào hào sâu, đắp lũy cao, mà đợi lúc thanh bình.» Lưu-Chương nói : « Bình giặc đến cõi, như gặp lửa đốt, nếu đợi đến lúc thanh bình, kế ấy muộn quá.» Bèn chẳng nghe lời, cứ sai Pháp-Chánh đi.

Trong khi Lưu-Chương đang sai Pháp-Chánh đi, lại có một người ra căng mà rằng : « Chẳng nên, chẳng nên.» Lưu-Chương xem lại người ấy là Vương-Lụy đang làm chức tưng sự. Vương-Lụy cúi đầu thưa rằng : « Nếu Chua-công nghe lời Trương-Tòng thiệt là chắc lấy họa to.» Lưu-Chương nói : « Ta kết hảo với Lưu-huyền-Đức là thiệt muốn cự với Trương-Lồ.» Vương-Lụy nói : « Trương-Lồ xâm phạm, thì cũng như binh ghẻ ngứa ngoài da, còn Lưu-Bị mà vào Tây-xuyên thì là binh trong tâm phúc. Vả lại Lưu-Bị là bọn niều hùng, trước phò Tào-Tháo lại lo mưu hại, sau theo Tôn-Quyền lại đoạt Kinh-châu, tâm thuật như vậy, mà nên ở cùng sao ? Nếu nay thỉnh đến, thì Tây-xuyên hết rồi.» Lưu-Chương nạt rằng : « Thôi, đừng nói quấy nữa, Huyền-Đức đồng tông với ta, lẽ đâu nỡ đoạt cơ nghiệp của ta sao ? » Bèn khiến kẻ tả hữu dắt hai người ấy ra, rồi sai Pháp-Chánh đi. Pháp-Chánh qua Kinh-châu ra mắt Huyền-Đức, lạy mà dâng thơ lên. Huyền-Đức mở thơ ra xem.

Thơ rằng :

« Em đồng tánh là Lưu-Chương gửi thơ kính lạy Huyền-Đức tướng-quân huy hạ.

« Đàng Thục nhận nhân chưa kịp cống lễ, rất nên e sợ, tôi nghe lành dữ cứu nhau, hoạn nạn giúp nhau, bậu bạn còn vậy, huống chi là trong dòng họ ? Trương-Lồ ở phía Bắc, nay mai ắt dấy binh xâm lấn, tôi thiệt chẳng an, nên

sai người đệ bức thư qua, xin trên trường tình đồng tông, cho trọng nghĩa anh em, dấy binh nội ngày, dặng trừ cuồn khấu, kết làm thần sĩ lâu dài, thì tôi ắt lo hậu báo. Thư chẳng hết lời, chuyện đợi tin đáp.»

Huyền - Đức xem rồi cả mừng, bày tiệc thết đãi Pháp - Chánh, rượu dặng vài tuần, Huyền - Đức bảo kẻ tã hữu lui hết. rồi nói nhỏ với Pháp-Chánh rằng : « Tôi nghe danh Hiếu-Trực đã lâu, Trương-biệt-giả thường hay khen ngợi đức ông, nay tôi đã dặng gặp mặt, thiệt rất toại chí bình sanh. » Pháp-Chánh tạ rằng : « Tôi là tên tiều-lại ở đất Thục, có đủ chi mà nói. Tôi có nghe rằng ngựa gặp Bá-nhạc mà hí, người gặp bạn tri kỷ mà thác, lời Trương-biệt-giả ngày trước, tướng-quân có ý đó chăng ? » Huyền-Đức nói : « Tôi ở đậu đất người, nên hay chua xót thở than, tôi lại nghĩ, rất đời là con chim tiều-liều còn dặng một nhánh cây mà làm ồ, loài giáo-thổ, còn có hang ba nhánh, huống chi là người ? Tây-thục là đất giàu thanh, chẳng phải là không muốn lấy. Ngạc vì Lưu-qui-Ngọc vốn là người đồng tông với tôi, nên tôi không nở cướp. » Pháp-Chánh nói : « Ích-châu là nước Thiên-phủ, nếu không phải chúa trị-loàn, thì ỡ không dặng, mà Lưu-qui-Ngọc chẳng biết dụng hiền, cơ nghiệp ấy chẳng bao lâu ắt thuộc chẳng nên bỏ qua. Há đi chẳng nghe lời người nói : « Tật tức tiền dất sao ? Tướng-quân muốn lấy, tôi xin ra sức. » Huyền-Đức chấp tay tạ rằng : « Xin đề cho tôi thương nghị. » Ngày ấy tiệc mảng, Khổng-Minh đưa Pháp-Chánh về quán-xá ; rồi ngồi lại mà ngẫm nghĩ một mình. Bàng-Thống thưa rằng : « Việc dặng quyết mà không quyết, ấy là người ngu, Chúa-công là bậc cao minh, cơ sao lại hay nghi lăm vậy ? » Huyền-Đức hỏi : Theo ý ông thì liệu làm sao ? « Bàng-Thống nói : Đất Kinh-châu phía Đông có Tôn-Quyền, phía Bắc có Tào-Tháo, khó làm cho dặt chí dặng, đất ích-châu nhà cửa trăm muôn, Hiền-sĩ nhiều, của tiền rộng, lập nghiệp cả dặng, nay có Trương-Tông với Pháp-Chánh liệu giúp ỡ trong, ấy là trời cho, còn nghi chi nữa. » Huyền-Đức nói : « Khác với ta như nước với lửa, ấy là Tào-Tháo, va dùng gấp, ta dùng huờn, va ở bạo, ta ở nhơn,

và ở quyết, ta ở ngay ; mỗi mỗi khác nhau hết, thì việc mới nên : nay nếu ham lợi nhỏ mà thối tin nghĩa với thiên-hạ, thiệt ta chẳng nở đâu. » Bàng-Thống cười rằng : « Lời Chúa-công nói, tuy hiệp lẽ trời, song nhắm đời ly-loạn dụng binh mà tranh cường, thì chẳng phải là một thể, nếu câu chấp theo lẽ thường, thì trong một bước cũng đi không dặng, phải từng quyền biến, gồm yếu đành mạng, nghịch lấy thuận giữ, ấy là đạo vua Than vua Võ đó. Việc xong rồi, lấy nghĩa mà trả, phong cho ở nước lớn, thì có mất sự tin đâu ; ngày nay chẳng lấy, sau ắt bị người khác lấy, xin Chúa-công suy nghĩ cho cùng. » Huyền-Đức nói : « Lời vàng đá nên ghi vào phế-phủ. » Bèn tức thì sai thính Khổng-Minh, đặng nghị kế dấy binh qua Tây-xuyên. Khổng-Minh nói : « Kinh-châu là chỗ trọng địa, phải phân binh mà giữ. » Huyền-Đức nói : « Tôi với Bàng-sĩ-Nguyên, Huỳnh-Trung, Ngụy-Giêng qua Tây-xuyên, còn Quân-sư với Vân-Trường, Dực-Đức, Triệu-tử-Long phải giữ Kinh-châu. » Khổng-Minh lãnh mạng.

Rồi đó, Khổng-Minh gồm giữ Kinh-châu, Quang-Công trấn Trương-dương, giữa mấy nơi yếu lộ cũng là cửa ải Thanh nê ; Trương-Phi lãnh binh tuần dưới sông bốn quận ; Triệu-Vân đồn binh nơi Giang-lãng, trấn-thủ Công-an ; Huyền-Đức khiến Huỳnh-Trung đi tiên-bộ ; Ngụy-Giêng đi hậu quân, còn mình với Lưu-Phong, Quang-Bình đi trung-quân, Bàng-Thống làm Quân-sư, binh bộ binh kị hơn năm muôn, kéo qua Tây-xuyên.

Lúc mới kéo đi, bỗng có Liên-Hóa dẫn một đạo binh đến đầu ; Huyền-Đức bèn dạy Liên-Hóa về phụ tá Vân-Trường dặng cự Tào-Tháo.

Lúc ấy nhằm tiết đông, Huyền-Đức dẫn binh vào Tây-xuyên, đi chẳng dặng mấy dặm, Mạnh-Đạt đón rước, ra mắt Huyền-Đức mà nói : « Có Lưu-ích-châu dẫn binh năm ngàn sẽ ra nghinh tiếp. » Huyền-Đức khiến người vào ích-châu, báo trước với Lưu-Chương. Lưu-Chương viết thơ truyền cho các châu quận dọc dặng, dạy phải dâng nạp tiền lương, lại muốn bốn thân

ra Phù-thành mà nghinh tiếp Huyền-Đức, bèn hạ lệnh sắm xe ngựa, mành trướng, sanh-kỳ, y-giáp, cho tinh sạch. Chủ-bộ là Huỳnh-Quyền vào can rằng «Chúa-công đi đây, ắt bị Huyền-Đức mưu hại, tôi ăn lộc đã nhiều năm, chẳng nỡ để cho Chúa-công bị gian kế của người, xin Chúa-công suy-nghĩ. » Trương-Tòng nói: « Lời Huỳnh-Quyền nói đó, làm cho xa nghĩa tông-lộc, và nổi oai loài khấu đạo, thiệt là vô ích cho Chúa-công. » Lưu-Chương nạt Huỳnh-Quyền rằng : « Ý ta đã quyết, sao người nghịch ta vậy ! » Huỳnh-Quyền khóc ra huyết, lại bước đến gần cần áo Lưu-Chương mà can. Lưu-Chương cả giận giựt áo đứng dậy, Huỳnh-Quyền chẳng buông, bị Lưu-Chương giựt áo rất mạnh, gãy hết hai cái răng cửa. Lưu-Chương khiến kẻ tả hữu kéo Huỳnh-Quyền ra. Huỳnh-Quyền khóc rống mà trở về.

Lưu-Chương vừa muốn sửa soạn ra đi, lại có một người nói lớn rằng : « Chúa-công chẳng nghe lời ngay của Huỳnh-công-Hoành, muốn dam vào nơi tử địa sao ? » Lưu-Chương xem ra là người ở đất Kiến-ninh, huyện Dũ-ngươn họ Lý tên Khôi, Lý-Khôi khấu đầu can rằng : « Tôi nghe rằng : *Quân-hữu tránh Thần, phụ-hữu tránh tử*. Lời trung nghĩa của Huỳnh-công-Hoành, thiệt đáng nghe theo, nếu để cho Lưu-Bị vào lấy Tây-xuyên, thì cũng như rước cọp vào nhà vậy. » Lưu-Chương nói : « Huyền-Đức là anh em của ta, đâu nỡ hại ta ? Còn ai nói nữa thì ta chém. » Liên nạt kẻ tả hữu kéo Lý-Khôi ra. Trương-Tòng nói : « Nay trong đất Thục những quan văn đều lo cho vợ cho con mà thôi, chớ chẳng ai muốn hết sức với Chúa-công, còn tướng võ thì đều ỷ công mà kiêu ngạo, mỗi người đều có ý riêng, nếu không có Lưu-hoàng-Thúc thì giặc đánh ở ngoài, dân đánh ở trong, ấy là điềm hư đó. » Lưu-Chương nói : « Khanh hay lo xa, có ích cho ta lắm. » Ngày thứ lên ngựa ra cửa Du-kiều, quân lại báo nói : « Có quan Tùng-sự là Vương-Lụy lấy dây trói mình mà treo tòn ten trên cửa thành, một tay cầm một bản giáng-chương ; một tay cầm gươm, miệng thì nói rằng : Nếu cang chẳng nghe thì sẽ cắt dây té xuống mà thác tại chỗ ấy. » Lưu-Chương bèn dạy lấy bản giáng-chương mà xem.

Lời giảng rằng :

« Mắng nghe : thuốc hay đắng miệng mà lợi cho bịnh, lời ngay trái tai mà lợi cho việc làm, xưa kia Sở-hoài-vương chẳng nghe lời Khuất-Nguyên, hội minh tại Vô-quang mà bị khốn nơi nước Tần. Nay Chúa-công khinh là quận lớn, muốn rước Lưu-Bị nơi Phù-thành, tôi e có đàng đi mà không đàng về, nếu chém đầu Trương-Tòng, tuyệt ước với Lưu-Bị thì dân đất Thục già trẻ có phước lắm, mà cơ nghiệp của Chúa-công cũng vững lắm. »

Lưu-Chương xem rồi cả giận nói : « Ta tương hội với người tôn tộc, sao người dám khi ta lắm vậy ? » Vương-Lụy la lên một tiếng rồi cắt dây té xuống mà thác.

Rồi đó Lưu-Chương dẫn ba muôn người ngựa ra Phù-thành, có đạo binh sau chuyen chở lương tiền vàng lụa hơn một ngàn xe mà rước Huyền-Đức.

Còn Huyền-Đức đạo binh tiền đã đến Thục thơ, đi đến đâu, một là các quận trong Tây-xuyên dâng nạp tiền lương, hai là tại Huyền-Đức hiệu lệnh rất nghiêm, nếu ai lấy của bá-tánh thì chém, cho nên đi đến đâu, chẳng hề phạm đến của dân một mảy, bá-tánh đặc mẹ, công con ra đàng ngóng trông, đốt hương mà lạy ; Huyền-Đức lấy lời an ủi. Pháp-Chánh lại nói nhỏ với Bàng-Thống rằng : « Trương-Tòng mới gửi mật thơ ra mà dặn rằng : « Chúng nhóm với Lưu-Chương nơi Phù-thành thì lo mà tính đi, chẳng nên dễ mất cơ hội ấy. » Bàng-Thống nói : « Ý đó chớ lậu, để cho hai ông ra mắt nhau rồi thì sẽ lừa dịp mà tính, nếu lậu ra e ắt sanh biến. » Pháp-Chánh nghe theo.

Phù-thành cách Thành-đô ba trăm sáu chục dặm, Lưu-Chương đi đến đó, thì khiến người nghinh tiếp Huyền-Đức ; hai bên quân đều đồn nơi thân trên sông Phù-giang. Huyền-Đức vào thành ra mắt Lưu-Chương, hai người đều tỏ việc tình tự anh em ; Huyền-Đức roi lụy bày tỏ sự tình. Yến ẩm xong rồi ai về trại nấy. Lưu-Chương nói với các quan rằng : « Nực cười cho bọn Huýnh-Quyền với Vương-Lụy, chẳng biết bụng anh ta, cứ nghi quấy hoài, hôm nay ta thấy mới rõ thiệt là người nhờn nghĩa, ta mà dặng anh ta làm ngoại viện, thì có sợ chi Tào-Tháo với

Trương-Lỗ, nếu chẳng có Trương-Tòng thì đã hư việc rồi.» Bèn cỡi áo lục bào đang bận trong mình, mà phong lại với năm trăm lượng vàng, rồi sai người đem về Thành-đô mà ban cho Trương-Tòng.

Lúc ấy có tướng bộ hạ là : Lưu-Ngồi, Lãnh-Bài, Trương-Nhiệm, Đặng-Hiền và một bọn quan văn võ đều nói : «Chúa-công chờ mắng, Lưu-Bị *nhu trung hữu can*, lòng chưa lờng dặng, phải lo phòng lấy.» Lưu-Chương cười rằng : « Bọn người đều nhiều lo quá, anh ta há ở hai lòng sao ? » Chúng đều than thở lui ra.

Lưu-huyền-Đức về đến trại ; Bàng-Thống vào ra mắt mà rằng : « Hôm nay nơi tiệc, Chúa-công có thấy Lưu-qui-Ngọc động tình chẳng ? » Huyền-Đức nói : « Lưu-qui-Ngọc thiết người chắc chắn lắm.» Bàng-Thống nói : « Lưu-qui-Ngọc tuy hiền, song le kẻ thủ hạ là bọn Lưu-Ngồi, Trương-Nhiệm bất bình, trong ấy kiết hung không chừng, theo như kế tôi thì ngày mai bày yến, mời Lưu-qui-Ngọc đến ăn tiệc, rồi mai phục đao-phủ-thủ chừng một trăm, Chúa-công buông chén làm hiệu, giết va tại giữa tiệc, rồi kéo binh vào Thành-đô. Như vậy thì đao không rút vỏ, cung khỏi lên dây, ngồi không mà cũng xong việc.» Huyền-Đức nói : Lưu-qui-Ngọc là dòng của ta, và thiên tâm mà dãi ta, vả lại ta mới vào đất Thục, ân tin chưa có, nếu làm việc ấy, trời ắt chẳng dung, tuy đạo Bá cũng không nở làm như vậy đâu.» Bàng-Thống nói : « Ấy chẳng phải là mưu của tôi, nguyên Pháp-hiếu-Trực có dặng cái mật thư của Trương-Tòng dặn rằng : Việc chẳng nên trề, phải tình phứt đi.» Nói chưa dứt lời, Pháp-Chánh vào ra mắt mà rằng : « Bọn tôi chẳng phải là lo cho phận mình, ấy là thuận theo lẽ trời đó.» Huyền-Đức nói : « Lưu-qui-Ngọc đồng tông với ta, ta chẳng nở lấy.» Pháp-Chánh nói : « Minh-công sai rồi, vả Trương-Lỗ có thù giết mẹ với Tây-thục, nếu không làm vậy, thì va cũng qua đánh mà lấy. Minh-công đang sá xa xuôi, binh mã bốn tri, đã đến đây rồi, tới thì có công, lui thì vô ích, nếu để hồ nghi, mà lần lựa lâu ngày, thì thất kế nhiều lắm, lại e cơ quang lậu ra, thì ắt bị người mưu hại, chi bằng nhưn lúc trời cho, người theo, xuất kỳ bất ý, dặng lập cơ nghiệp cho

sớm, ấy là kế thứ nhất đó.» Bàng-Thống cũng khuyên bảo đôi ba phen.

Ấy là :

*Chúa rạng mấy phen gịn đạo đước,
Tôi tài một ý dụng quyền mưu.*

Chưa biết Huyền-Đức ý ra thế nào vả xem hồi sau phân giải.

ĐỀ LỤC THẬP NHỨT HỒI

*Triệu-Vân đón thuyền dành A-dầu
Tôn-Quyền đề thơ đẹp Lão-mang*

Nói về Bàng - Thống Pháp - Chánh hai người khuyên bảo Huyền - Đức giết Lưu - Chương nơi giữa tiệc. Huyền - Đức nói : « Ta mời vào đất Thục ân tin chưa có, việc ấy quyết chẳng nên làm. » Hai người khuyên bảo năm ba phen, Huyền-Đức quyết ý chẳng nghe.

Ngày thứ lại vào ăn tiệc với Lưu-Chương nơi trong thành, hai đảng chuyện văn tình tự, ưa mến nhau lắm, rượu vừa nửa chừng, Bàng-Thống với Pháp-Chánh thương nghị rằng : « Việc đến nỗi này, nghe theo Chúa-công không dặng nữa ! » Bèn khiến Ngụy-Giêng vào tiệc múa gươm dặng có thừa thế mà giết Lưu-Chương. Ngụy-Giêng rút gươm bước tới thừa rằng : « Trong tiệc không lấy chi làm vui, tôi xin múa gươm chơi cho vui. » Bàng-Thống lại kêu chúng võ-sĩ vào đứng nơi thềm mà đợi Ngụy-Giêng ra tay. Các tướng thủ-hạ của Lưu-Chương thấy Ngụy-Giêng múa gươm nơi giữa tiệc, lại thấy quân võ-sĩ đứng dưới thềm cầm đao chằm bằm ngó lên ; quan Tòng-sự là Trương-Nhiệm cũng hơi gươm ra múa mà rằng : « Múa gươm phải có người đối, tôi xin múa với Ngụy-tướng-quân. » Hai người bèn múa đối với nhau nơi trước tiệc. Ngụy-Giêng mắt láy Lưu-Phong, Lưu-Phong cũng rút gươm mà múa tiếp. Bên kia Lưu-Ngồi, Lãnh-Bào và Đặng-Hiền cũng rút gươm ra mà rằng : « Bọn tôi xin ra múa cho đông, dặng có giúp vui trong một lúc. » Huyền-Đức xem thấy cả kinh, liền giựt gươm đeo của kẻ

tả hữu đứng nơi giữa tiệc mà nạt rằng : « Nay anh em ta gặp nhau, ăn uống đều không nghi kỵ, lại cũng chẳng phải là hội yến Hồng-môn, mà múa gươm làm chi ? Nếu ai chẳng bỏ gươm thì ta chém. » Lưu-Chương cũng nạt rằng : « Anh em nhóm với nhau, phải mang đao-kim làm chi ? » Bèn truyền cho Thị-vệ bỏ hết gươm đao. Các tướng đều riu riu xuống hết. Huyền-Đức đòi các tướng lên, rồi cho uống rượu mà rằng : « Anh em ta đồng tông cốt nhục, nghị chung việc cả, chớ không có hai lòng, bọn người chớ nghi. » Các tướng đều lạy tạ. Lưu-Chương nắm tay Huyền-Đức mà khóc rằng : « Ông anh hậu đãi, quyết chẳng dám quên. » Hai người uống vui đến tối mới tan. Huyền-Đức về trại, trách Bàng-Thống rằng : « Bọn ông cứ chi cứ muốn xô ta vào nơi bất nghĩa ? Từ này về sau, chớ làm như vậy nữa. » Bàng-Thống than thở lui ra.

Còn Lưu-Chương về trại, bọn Lưu-Ngồi vào thưa rằng : « Chúa-công có thấy ý chi nơi giữa tiệc chẳng ? Chi bằng về cho sớm, mới khỏi sanh hậu hoạn. » Lưu-Chương nói : « Anh của ta không phải như người khác đâu. » Chúng tướng nói : « Huyền-Đức tuy không ý đó, mà những thủ-hạ của người đều muốn đoạt Tây-xuyên, dặng có vụ lấy giàu sang. » Lưu-Chương nói : « Bọn người chớ khá phân tình anh em ta. » Bèn chẳng nghe theo, cứ mỗi ngày ăn uống chuyện vãn với Huyền-Đức luôn. Bỗng có quân báo nói : « Trương - Lỗ sắm sửa binh mã qua xâm phạm Hà-manh-quang. » Lưu - Chương bèn cậy Huyền - Đức ra cự Trương-Lỗ. Huyền-Đức hậm hờ chịu đi. Nội ngày ấy dẫn binh thẳng ra Hà-manh-quang. Chư - tướng khuyên Lưu-Chương sai Đại-tướng kiên thủ các ải, mà phòng Huyền-Đức trở lòng. Lưu - Chương ban đầu chẳng nghe, sau bị các tướng khuyên lăm, bèn khiến Bạch - thủy Đô - đốc là Dương - Hoài và Cao - Bái ra giữ Phù - thủy - quang ; còn mình trở về Thành-dô.

Nói về Huyền - Đức đến Hà - manh - quang nghiêm cấm quân-sĩ, rộng rãi ơn nghĩa, mà mua lòng dân.

Có kẻ kể-tác Đông-ngô phi báo. Tôn - Quyền bèn nhóm các quan văn võ mà thương nghị. Cố - Ung thưa rằng : Nay Lưu-Bị phân binh mà đánh xa, non sông hiểm trở,

khó về cho mau dặng, sao chẳng sai một đạo binh, chặn nơi cửa ải Tây - xuyên mà dứt đàng về, rồi sau dấy hết binh Đông-ngô, trong một hồi trống ắt lấy dặng Kinh, Trương chẳng nên để mất cái cơ hội này. » Tôn-Quyền nói : « Kế ấy rất hay ». Lúc đang thương nghị, bỗng có một người ở sau binh phong bước ra nạt rằng : « Hãy chém người dặng kế đó, người muốn hại con gái ta sao ? » Chúng đều thất kinh. Xem ra là Ngô-quốc-thái. Quốc-thái cả giận mà rằng : « Ta có một đứa con gái mà thôi, đã gã cho Lưu-Bị rồi, nếu nay động binh thì tánh mạng con ta làm sao ? » Rồi lại nạt Tôn - Quyền rằng : « Mi giữ nghiệp của cha mi, ngồi mà hưởng tám mươi một châu này, còn chưa đủ sao, lại còn tham lợi mọn mà chẳng tưởng tình cốt nhục vậy ? » Tôn - Quyền dạ dạ, mà đáp rằng : « Lời mẹ bảo, con đâu dám cãi. » Bèn nạt lui các quan. Quốc-thái giận dữ lui vào. Tôn-Quyền đứng nơi dưới hiên mà nghĩ thầm rằng : « Nếu mất cơ hội này thì đất Kinh-châu ngày nào lấy lại dặng ? » Lúc đang ngẫm nghĩ, bỗng thấy Trương-Chiêu vào hỏi rằng : « Chúa-công lo ngại điều chi vậy ? » Tôn-Quyền nói : « Ta lo việc khi nầy đó. » Trương-Chiêu : « Việc ấy dễ lắm. Nay phải chọn một tướng tâm phúc, dẫn năm trăm binh, lên qua Kinh-châu, lại làm một bức mật thư mà nói Quốc-thái đau nặng muốn thấy mặt con gái, nên sai kêu Quận-chúa về Ngô, Huyền-Đức binh sanh duy có một con mà thôi, nếu Quận - chúa dám về Ngô, Huyền-Đức phải đổi Kinh-châu mà chuộc A-dầu, còn như không dặng vậy, thì sẽ động binh, có ngại điều chi. » Tôn-Quyền nói : « Kế ấy rất hay, ta có một người họ Châu tên Thiên vẫn có can đảm. Nếu sai va đi thì việc ắt song. » Trương - Chiêu nói : « Chớ cho tiết lậu, phải khiến đi tức thì. » Rồi đó lên khiến Châu - Thiên dẫn năm trăm người, giả làm thương khách, chia ra làm năm chiếc thuyền, lại đổi làm quốc thư cho khỏi tra xét ; trong thuyền có giấu đồ binh khí rồi thẳng qua Kinh - châu. Thuyền đậu vào bến, Châu-Thiên bước lên tước vào Kinh-châu, mà khiến kẻ môn lại vào báo với Tôn - phu - nhơn. Phu-nhơn dạy cho Châu - Thiên vào. Châu-thiên vào trình mật thư lên, Phu - nhơn thấy nói Quốc-thái đau nặng, thì than khóc mà hỏi thăm. Châu - Thiên qui

lạy mà rằng : « Quốc - thái mang binh, ngày đêm trông
đợi Phu - nhơn, nếu đi chậm trễ, tôi e không kịp thấy
mặt, người lại dặn, như Phu-nhơn về phải đơm A-dầu
theo cho người thấy một chút. » Phu-nhơn nói : « Hoàng-
thúc dẫn binh đi xa, nay nếu ta muốn về, phải sai người
cho Quân-sư hay thì đi mới dặng. » Châu-Thiện nói :
« Nếu Quân-sư nói, đề báo cho Hoàng-thúc hay, rồi phải
chờ cho Hoàng-thúc trả lời, mới dặng xuống thuyền như
vậy thì liệu làm sao ? » Phu-nhơn nói : « Nếu chẳng từ mà
đi, e bị ngăn trở chằng. » Châu-Thiện nói : « Nội dưới
sông tôi đã dự bị thuyền chích sẵn sàng, xin Phu-nhơn
lên xe mà ra thành. » Phu-nhơn nghe mẹ đau nặng,
lẽ nào chằng vội, bèn đơm A-dầu lên xe, đơm binh
tùy hành chừng ba mươi người, đều mang gươm cỡi ngựa
ra thành Kinh-châu mà thẳng đến mé sông. Người trong
phủ vừa muốn phi báo, thì Phu-nhơn đã đến mé sông mà
xuống thuyền rồi. Châu-Thiện vừa muốn lui thuyền, vùng
nghe trên bờ có người kêu lớn rằng : « Khoan lui thuyền
đợi ta đưa đón Phu-nhơn đã. » Châu-Thiện xem ra, người
ấy là Triệu-Vân. (Nguyên Triệu-Vân đi tuần mới về, nghe
đặng tin ấy thì thất kinh, bèn dẫn bốn năm binh kị tước
theo xuống thuyền.) Châu-Thiện cầm cây quá dài mà nạt
lớn rằng : « Người là người chi mà dám ngăn trở Chúa-
mẫu vậy ? » Liền nạt quân-sĩ lui thuyền, lại đơm khí giáng
ra trên thuyền, buồm thuận nước xuôi, thuyền như bay,
Triệu-Vân cứ chạy dài theo mé sông mà kêu rằng : « Phu-
nhơn muốn đi, mặc ý, tôi không dám cản, song tôi có
một điều, muốn hỏi với Phu-nhơn. » Châu-Thiện chằng
thèm nói lại, cứ giục thuyền đi cho mau. Triệu-Vân chạy
dài theo mé sông hơn mười dặm, bỗng thấy trên bờ sông
có một chiếc thuyền câu, Triệu-Vân bỏ ngựa, cầm đao mà
nhảy xuống, thuyền câu ấy duy có hai người chèo, nhắm
thuyền của Phu-nhơn mà chèo riết theo. Châu-Thiện khiến
quân bắn nhâu. Triệu-Vân lấy thương đánh vệt, bao nhiêu
tên đều rớt xuống sông, thuyền cách chừng một trượng.
Binh Ngô đao thương đâm nhâu. Triệu-Vân bỏ thương
xuống thuyền, rút cây thanh-hồng-kim ra, đỡ vệt đao
thương mà nhảy qua thuyền Ngô, binh Ngô thất kinh, thấy
đều ngã lẳng. Triệu-Vân bước vào trong mũi. Phu-nhơn

đương bỗng A-đầu và nạt Triệu-Vân rằng : « Người sao vô lễ làm vậy ? » Triệu-Vân chống gươm mà hỏi rằng : « Chúa-mẫu muốn đi, sao không cho Quân»sur hay vậy ? » Phu-nhơn nói : « Mẹ ta đau nặng gấp lắm, nên chẳng kịp cho hay. » Triệu-Vân nói : « Chúa-mẫu về thăm bệnh, có sao lại đem Ấu-chúa đi đâu vậy ? » Phu-nhơn nói : « A-đầu là con của ta, để lại Kinh-châu không người xem sóc. » Triệu-Vân nói : Chúa-mẫu sai rồi, chúa tôi một đời, duy có một chút huyết mạch này, trong lúc Đương-dương Trường-bản, nơi chốn trăm muôn binh, tôi đã liều thác mà cứu ra. Nay Chúa-mẫu bỗng đi là ý chi vậy ? » Phu-nhơn giận nói : « Người là một đũa võ phu dưới trướng, sao dám quản đến việc nhà của ta ? » Triệu-Vân nói : « Phu-nhơn muốn đi thì đi, song phải để Ấu-chúa lại mới dặng. » Phu-nhơn nạt rằng : « Người dám nhẩy vào thuyền ta, ắt có ý phản. » Triệu-Vân nói : « Nếu chẳng để Ấu-chúa lại, thì dầu mà có thác đi nữa tôi cũng chẳng dám để cho Phu-nhơn đi. » Phu-nhơn nạt thị-tý áp lại đuổi Triệu-Vân. Triệu-Vân xô thị-tý lảng ra, rồi bước đến giựt A-đầu, chạy ra đứng trước mũi thuyền ý muốn dựa thuyền vào bờ, song lại không người giúp sức, ý muốn làm dữ, lại e ngại nơi đạo lý. Phu-nhơn khiến thị-tý ra giựt A-đầu lại. Triệu-Vân một tay bồng A-đầu, một tay cầm gươm, người đều chẳng dám đến gần. Châu-Thiện ở sau lái cứ cầm lái ngay theo dòng nước, buồm thuận nước xuôi, cứ theo giữa dòng mà chạy. Triệu-Vân một mình khó liệu, mắc lấy bảo hộ A-đầu, thì làm sao mà dựa thuyền vào bờ dặng.

Lúc đang nguy cấp, bỗng thấy dưới dòng sông trong vàm tuốt ra hơn mười chiếc thuyền, cờ phắc, trống rung, Triệu-Vân tưởng rằng : « Phên này ắt trúng kế Đông-ngô rồi ! » Chẳng ngờ ngó thấy trước mũi thuyền, một viên đại-tướng tay cầm xà mâu mà kêu lớn rằng : « Bớ Tàu-tàu ! Phải để cháu tôi lại. » (Nguyên Trương-Phi đi tuần các nơi, hay dặng tin ấy, liền đến vàm Du-giang mà đón, vừa gặp thuyền Ngô, bèn xông ra mà chặn.)

Lúc ấy Trương-Phi hơi gươm nhẩy qua thuyền Ngô. Châu-Thiện thấy Trương-Phi nhẩy qua thì cũng hơi đao đến đánh, bị Trương-Phi hơi một gươm đứt hai, rồi

xách đầu quăng nơi trước mặt Phu-nhơn. Phu-nhơn cả kinh nói : « Thúc-thúc có sao vô lễ lắm vậy ? » Trương-Phi nói : « Tầu-tầu chẳng tưởng ca-ca tôi, lên trốn mà về nhà, ấy mới vô lễ chớ. » Phu-nhơn nói : « mẹ tôi bình trọng, rất nên nguy cấp, nếu để đợi anh chú trả lời, thì hư chuyện của tôi đi, nếu chú chẳng cho tôi đi, thì tôi nguyện nhào xuống sông mà thác. » Trương-Phi nói với Triệu-Vân rằng : « Nếu để tầu-tầu thác thì sao phải đạo làm tôi, chi bằng chúng ta bảo hộ A-dầu mà về thì xong hơn. » Bèn day lại mà nói với Phu-nhơn rằng : « Ca-ca của em là Đại-hơn Hoàng-thúc, chẳng nhục tầu-tầu đâu, nếu tầu-tầu còn tưởng ân nghĩa của ca-ca tôi, thì xin trở về Kinh-châu cho chóng. » Nói rồi bèn bồng A-dầu hiệp với Triệu-Vân mà trở lại.

Hai người vui mừng trở lại. Đi đặng vài dặm, gặp Khổng-Minh dẫn một đạo binh, chèo thuyền theo tiếp, thấy đã đoạt A-dầu về đặng thì cả mừng. Ba người lên ngựa về trước, để binh thuyền về sau. Về đến dinh, Khổng-Minh làm thơ sai người qua Hà-manh-quang báo cho Huyền-Đức hay.

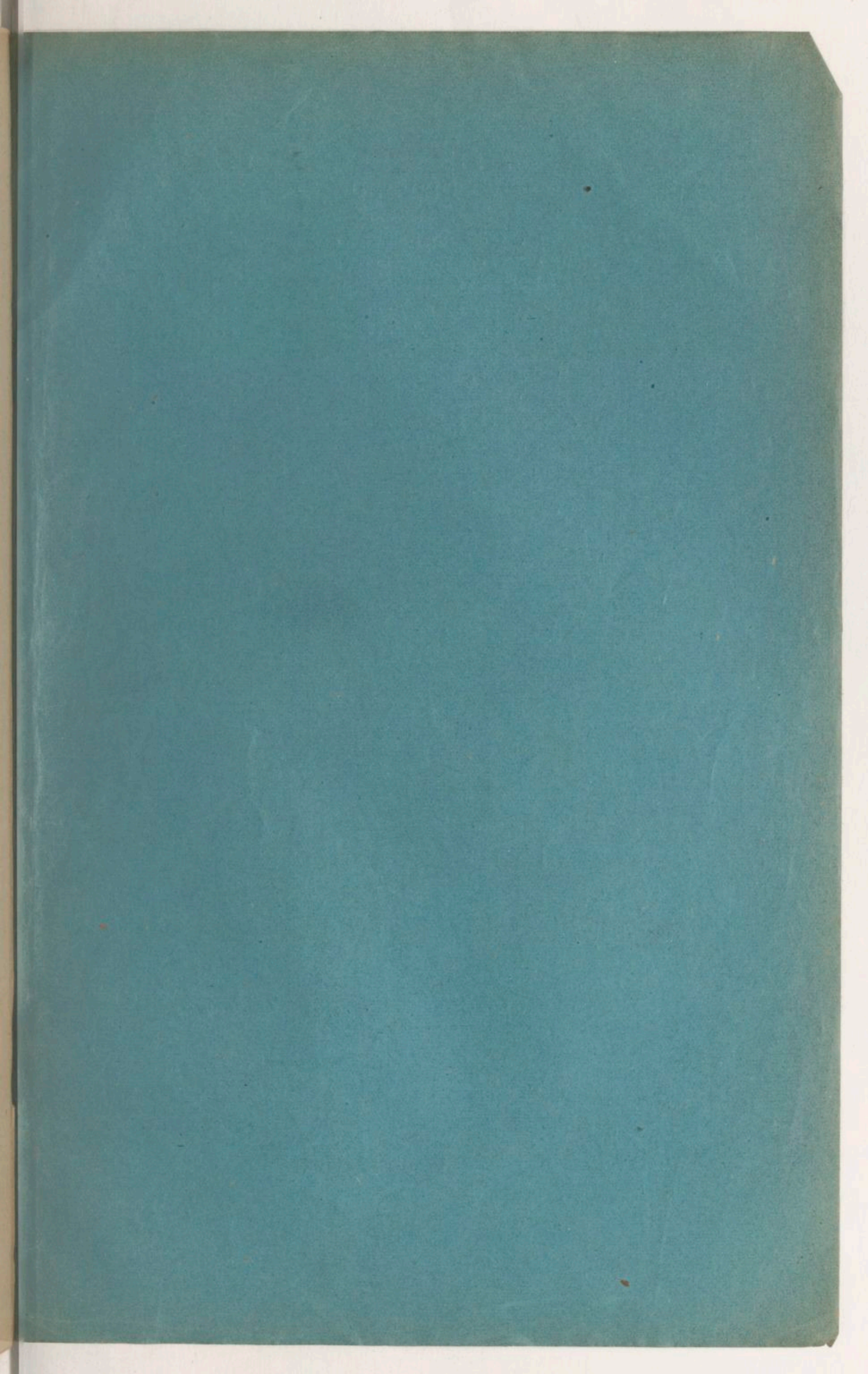
Tôn-phu-nhơn về đến Ngô thuật lại việc Trương-Phi, Triệu-Vân giết Châu-Thiện, đón thuyền mà đoạt A-dầu. Tôn-Quyền cả giận, nói : « Nay em ta đã về Ngô rồi, thì ta với họ Lưu chẳng bà con chi nữa, cái thù giết Châu-Thiện đây, lẽ nào ta không trả ? » Bèn nhóm hết văn-võ thương nghị dấy binh đánh lấy Kinh-châu.

Muốn biết sau ra thế nào, xin xem qua cuốn thứ mười lăm thì rõ.

Đờ dùng trong trường học, sách Bắc, sách Nam
có bán đủ thứ ở tiệm **Tín-Đức Thư-Xả.**

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

TIỂU THUYẾT

Người mặt nạ (bộ 2 cuốn)	0 \$ 50
Cái lụy kim tiền (bộ 3 cuốn)	0 90
Cay đắng mùi đời...	1 00
Nhơn tình ấm lạnh 2e (đang in tiếp). mỗi cuốn.	0 30
Ai làm được	1 00
Thầy thông ngôn	0 60
Tình là giấy oan	0 75
Một mối tử thù.	0 50
Nước trí phủ non tình (trọn bộ 3 cuốn)... . .	1. 50
Mộng hoa.	0 30
Lả phi Hùng	0 60
Lá thơ rơi.	0 80
Tài mạng tương đố...	0 80
Lòng người nham hiểm...	0 50
Nghĩa hiệp kỳ duyên.	0 50
Giáo phụ tể gia.	0 50
Tam quốc Huế dung Đạo diễn ca	0 10
Oan hồn yên tử và Bình vỡ gương tan	5 00
Thùng thơ bí mật...	0 50
Nặng lời non nước...	0 60
Nặng gánh chung tình	0 20

TUỒNG ĐIỀU VÀ CẢI LƯƠNG

Kẻ ăn mắt người khát nước (điều)...	0 \$ 20
Mạnh-lệ-Quân (bộ 4 cuốn đóng bìa carton . . .	2 40
Tây Thi 2 cuốn :	1 20
Sỉ long bội trọc.	0 50
Vương Sô phối hiệp...	0 50
Mai trần tại ngô	0 50
La-thông tảo Bắc	0 60
Xử bá đao Từ-hải-Thọ	0 60
Võ Tông sát tâu.	0 60
Bữa cảnh trùng duyên (Phụng Kiều Lý Đàng) . . .	0 60

TRUYỆN TÀU ĐIỂN NGHĨA

Tam Quốc in rời cuốn thứ 14 (đang in tiếp theo, mỗi cuốn)..	0 \$ 40
Phấn-trang-lầu in rời cuốn thứ 6 (đang in tiếp theo, mỗi cuốn)..	0 40

Còn nhiều thứ kể ra đây không xiết, Ngài nào muốn mua sĩ xin viết thư thương lượng còn mua lẻ xin theo giá trên đây, gửi mandat về, bồn-xã gửi hầu ngay và chịu tiền cước phí, xin miễn gửi lãnh-hóa-giao-ngân. Bồn-xã có bán sĩ và bán lẻ đủ đồ dùng trong trường học giá thiệt rẻ, (có bán đủ sách Bắc-kỳ và Trung-kỳ).

TÍN-ĐỨC THU-XÃ.

37, rue Sabourain, Saigon